

RAPPORT

Bureaustudie Landgoed de Wellen

In het kader van beschermde natuurwaarden van de
Omgevingswet

Klant: BPD Ontwikkeling B.V.

Referentie: BJ7565-RHD-XX-XX-RP-EO-0001

Status: Definitief/1

Datum: 2 mei 2024

Projectgerelateerd

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Larixplein 1
5616 VB Eindhoven
Netherlands
Water & Maritime

+31 88 348 42 50 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Bureaustudie Landgoed de Wellen

Sub titel: In het kader van beschermde natuurwaarden van de Omgevingswet

Referentie: BJ7565-RHD-XX-XX-RP-EO-0001

Uw kenmerk

Status: Definitief/1

Datum: 2 mei 2024

Projectnaam: BJ7565

Projectnummer: BJ7565

Auteur(s): [redacted] en [redacted]

Opgesteld door: [redacted] en [redacted]

Gecontroleerd door: [redacted]

Datum: 18 april 2024

Goedgekeurd door: [redacted]

Datum: 29 April 2024

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel notitie	1
1.3	Leeswijzer	2
2	Plangebied en voorgenomen ingreep	3
2.1	Plangebied	3
2.2	Voorgenomen ingreep	4
3	Te verwachten soorten, actualiteit onderzoeksgegevens en noodzakelijke vervolgstappen	1
3.1	Werkwijze	1
3.2	Quickscans 2019 en 2021	1
3.2.1	Vaatplanten	2
3.2.2	Vissen	2
3.2.3	Reptielen	2
3.2.4	Zoogdieren	3
3.2.5	Vogels	4
3.2.6	Ongewervelden	4
3.2.7	Amfibieën	5
3.3	Nader onderzochte soorten 2021	6
3.3.1	Vogels	6
3.3.2	Zoogdieren	9
3.3.3	Amfibieën	15
3.3.4	Ongewervelden	16
3.4	Samenvatting	17
4	Soortmanagementplan gemeente Apeldoorn	0
4.1	Gebruiksmogelijkheden ontheffing	0
4.2	Werken volgens het SMP	0
5	Conclusies	9
	Bijlage 1: Juridisch- en Beleidskader	11

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

BPD Ontwikkeling BV is voornemens landgoed De Wellen in Apeldoorn te herontwikkelen. De gewenste herontwikkeling kan leiden tot negatieve effecten op onder de Omgevingswet (hierna: Ow) beschermde soorten. In dat geval is werken onder een omgevingsvergunning noodzakelijk. Aan de hand van een quickscan uitgevoerd in 2019 en 2021 zijn potentiële effecten op beschermde flora en fauna binnen het werkgebied in kaart gebracht.¹ Uit dit onderzoek blijkt dat het projectgebied geschikt is als biotoop voor verschillende beschermde soorten, waar negatieve effecten niet op voorhand zijn uitgesloten. Om deze reden is nader soortgericht onderzoek uitgevoerd.² Hieruit bleek dat binnen het plangebied verschillende beschermde soorten voorkomen. Inmiddels is de scope voor de herontwikkeling verder geconcretiseerd en is de wens om eind 2024 te starten met de eerste werkzaamheden op het landgoed. BPD Ontwikkeling BV heeft Royal HaskoningDHV gevraagd om de noodzakelijke werkzaamheden voor het onderdeel ecologie, beschermde soorten, voor de herontwikkeling van landgoed De Wellen uit te voeren.

1.2 Doel notitie

Het doel van deze notitie is om advies uit te brengen over de noodzakelijke stappen die genomen moeten worden om de werkzaamheden uit te voeren binnen de kaders van de Ow. De eerste stap hierbij is het uitvoeren van een analyse van de bestaande gegevens over het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied. Hierbij worden de rapportages van de eerder uitgevoerde quickscan en het nader onderzoek geanalyseerd. Aanvullend worden de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en het soortmanagementplan van de gemeente Apeldoorn geraadpleegd.

De onderzoeksvragen zijn als volgt:

Voorkomen

- Welke beschermde soorten komen voor in het plangebied op basis van de uitgevoerde onderzoeken? En wat is de functie van het plangebied voor deze soorten?
- Welke beschermde soorten komen voor in het plangebied op basis van het soortmanagementplan (SMP) van de gemeente Apeldoorn? En wat is de functie van het plangebied voor deze soorten?

Actualiteit en effectbeoordeling

- Zijn de gegevens van de uitgevoerde onderzoeken nog actueel? En zo niet, welke onderdelen moeten geactualiseerd worden?
- Welke (negatieve) effecten zijn te verwachten op beschermde soorten binnen het plangebied conform de huidige scope van het voornemen? Wordt de Ow dan overtreden?

Vervolgstappen

- Kunnen voorzorgsmaatregelen genomen worden om negatieve effecten en daarmee overtreding van de Ow te voorkomen?
- Is het aanvragen van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit in het kader van de Ow noodzakelijk? En zo ja, is een aanvraag voor een vergunning haalbaar?
- Is werken onder het SMP Apeldoorn noodzakelijk? En zo ja, is dat haalbaar?

¹ Otte groen advies (2019). Quickscan flora- fauna Deventerstraat 459 te Apeldoorn. Rapportkenmerk 19165., d.d. 3 december 2019, Nijverdal & Otte groen advies (2021). Quickscan flora en fauna, Deventerstraat 459 Apeldoorn. Rapportkenmerk: 21.36., d.d. 22 maart 2021, Nijverdal.

² Otte groen advies (2021). Nader onderzoek diverse soorten, Deventerstraat 459, Apeldoorn. Rapportkenmerk: 21.67., d.d., 14 december 2021, Nijverdal.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is het plangebied en de voorgenomen ingreep beschreven. Hoofdstuk 3 beschrijft de te verwachten beschermde soorten in het plangebied aan de hand van een analyse van de liggende quickscans en het nader onderzoek. Tevens wordt beschreven of de uitgevoerde onderzoeken nog actueel zijn en worden de noodzakelijke vervolgstappen ten aanzien van beschermde soorten beschreven. In hoofdstuk 4 is beschreven hoe conform het soortmanagementplan van de gemeente Apeldoorn gewerkt kan worden. Hoofdstuk 5 geeft de conclusies van deze bureaustudie weer. Tot slot is in bijlage 1 een juridisch kader over de soortenbescherming van de Ow opgenomen.

2 Plangebied en voorgenomen ingreep

2.1 Plangebied

Het plangebied Landgoed de Wellen is gelegen in het noordoosten van de gemeente Apeldoorn in de provincie Gelderland. Het plangebied wordt in het noorden begrensd door de Terwoldseweg en in het zuiden door de Deventerstraat (N344). Ten noorden en oosten van het plangebied is kleinschalig landschap aanwezig dat bestaat uit akkers, boerderijen, bosschages, een volkstuinvereniging en een park. Ook bevindt zich hier enige nieuwbouw van woningen. Ten zuiden van het plangebied ligt Bedrijvenpark Oost en de woonwijk Osseveld-Oost. Ten westen van het plangebied is de wijk Sprenkelaar gelegen.

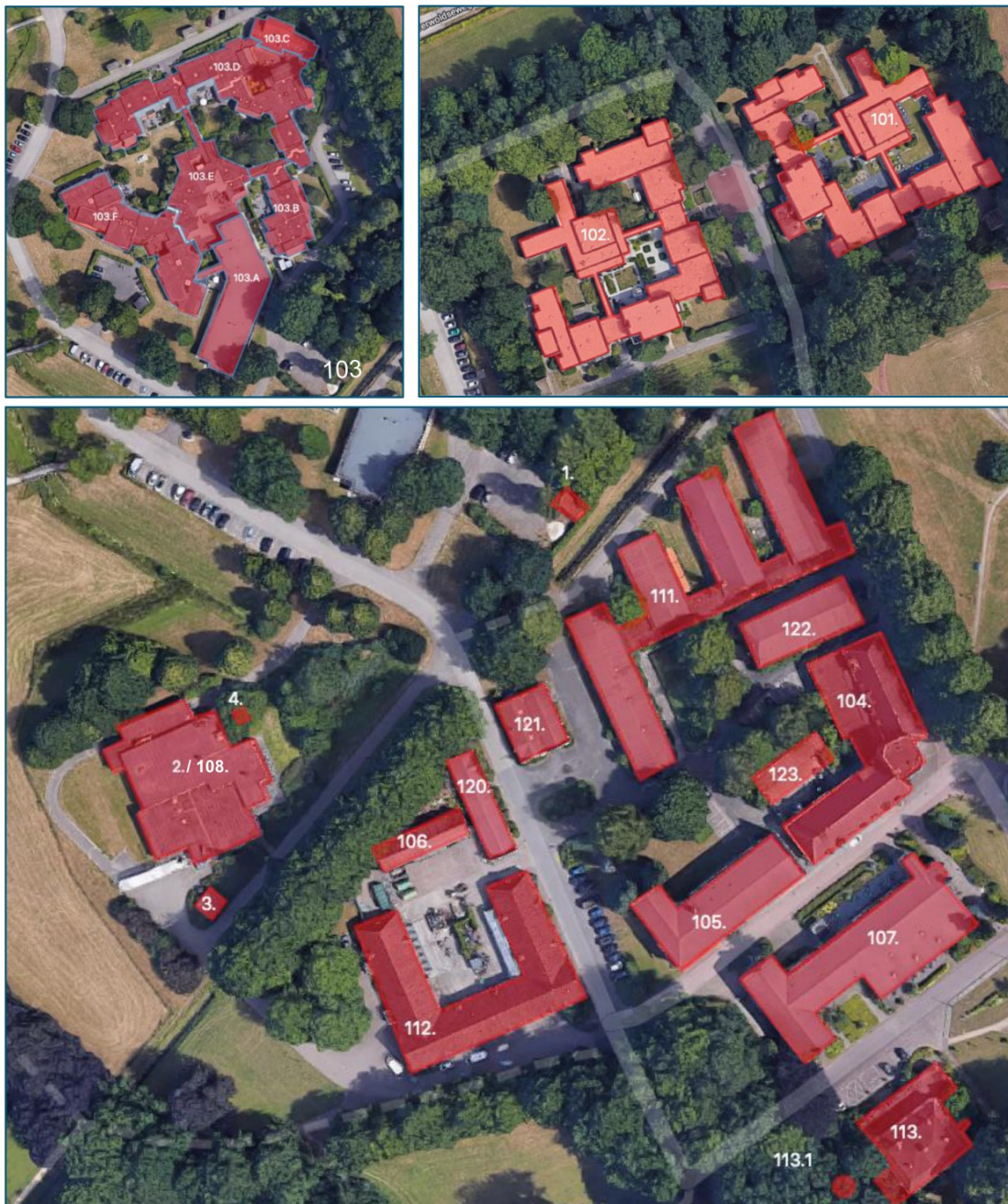
Het plangebied betreft een deel van een GGZ-instelling en er zijn zowel nieuwe als oude (monumentale) gebouwen aanwezig. In het plangebied is verharding aanwezig in de vorm van betonklinkers en asfalt. Verder heeft het plangebied een natuurlijk karakter door de aanwezigheid van bomenrijen, struikgewas en gras. Op het terrein bevinden zich tevens dierenweides en enkele watervoerende elementen als een poel, een sloot en een vijver. In onderstaande figuur is de ligging en begrenzing van het plangebied weergegeven (Figuur 2-1).

Figuur 2-1. De ligging van het plangebied (rood omlijnd) in de omgeving. Bron: Esri 2024

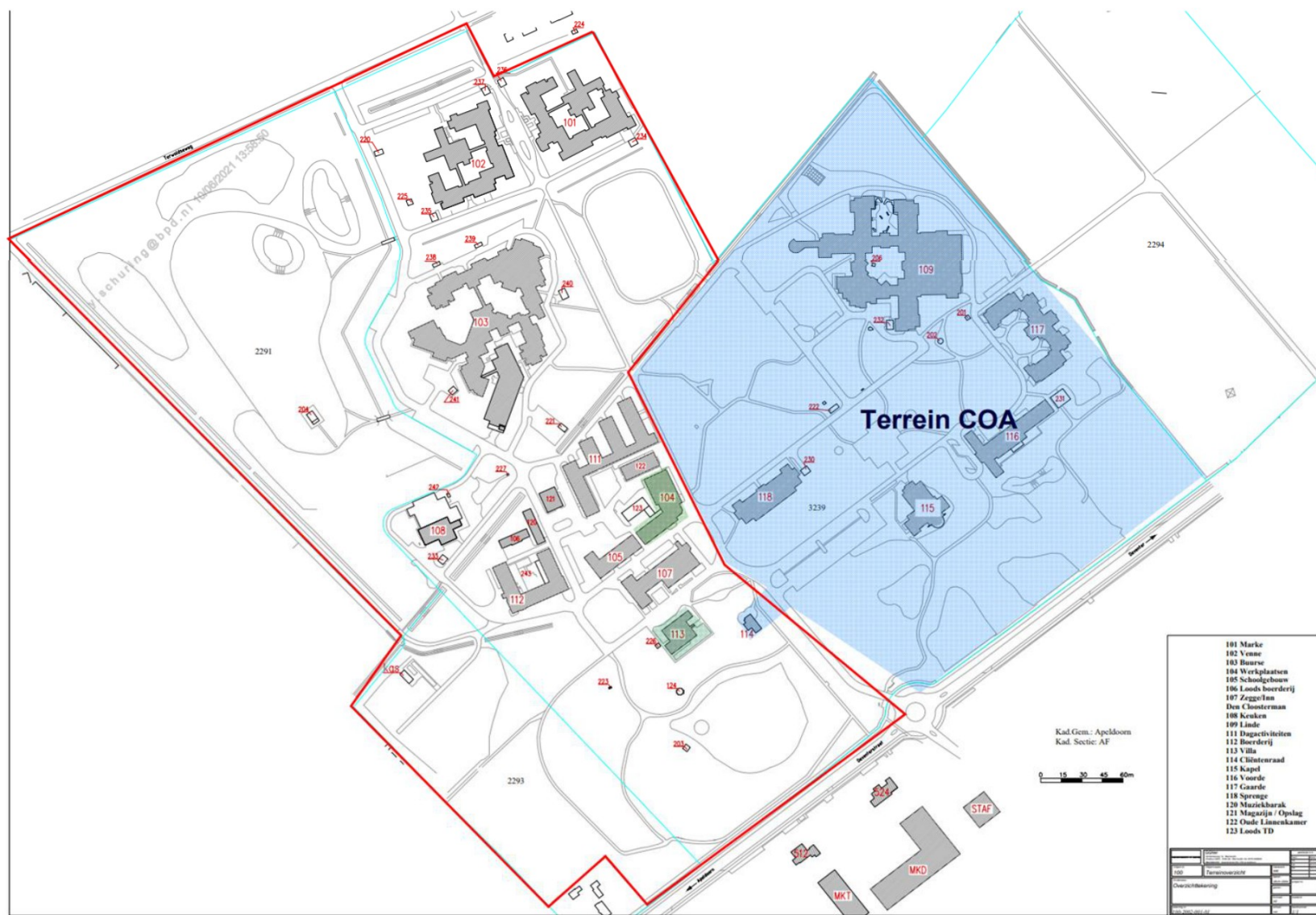
2.2 Voorgenomen ingreep

BPD Ontwikkeling B.V. is voornemens om landgoed De Wellen te herontwikkelen naar een woonbuurt. Hiervoor moet het merendeel van de huidige bebouwing in het plangebied worden gesloopt. Dit betreffen de volgende gebouwen: Marke (101), Venne (102), Buurse (103), Schoolgebouw (105), Loods boerderij (106), Zegge/Inn Den Cloosterman (107), Keuken (2/108), Dagactiviteiten (111), Muziekbarak (120) en Oude Linnenkamer (122). De werkplaatsen (104) en Villa (113) blijven behouden. Verder wordt de boerderij (112) mogelijk ook gesloopt voor het voornemen maar dat is op dit moment nog niet bekend. (zie Figuur 2-2 en Figuur 2-3). Figuur 2-4 laat de beoogde nieuwe inrichting zien.

Figuur 2-2. Linksbovenin Buurse (103), rechtsbovenin Marke (101) en Venne (102) en onderin Schoolgebouw (105), Loods boerderij (106), Zegge/Inn Den Cloosterman (107), Keuken (2/108), Dagactiviteiten (111), Muziekbarak (120) en Oude Linnenkamer (122) die worden gesloopt. Bron: Otte Groenadvies, 2021.

Projectgerelateerd

Figuur 2-3. De bebouwing in het plangebied (rood omlijnd) die, met uitzondering van de werkplaats (104), Villa (113) en mogelijk de boerderij (112) gesloopt worden en de namen van de desbetreffende gebouwen. Bron: BPD Ontwikkeling B.V., 2023.

Naast de sloop van de aanwezige bebouwing, leidt de omvorming tot woonbuurt tot ruimtebeslag op de aanwezige groene delen van het terrein. Het gaat voornamelijk om perceel 2291 en 2293 (**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**) waar het aanwezige groen, in de vorm van gazon en weide, in de eindsituatie bebouwd zal worden. Ook wordt in deze percelen de noodzakelijke infrastructuur naar de woningen aangelegd.

Het uitgangspunt is om de aanwezige houtopstanden op het terrein zo veel mogelijk te sparen, enkel de bomen die geen lange levensduur meer hebben worden gekapt. In Figuur 2-6 is weergegeven om welke bomen het gaat. Voor een drietal bomen langs de huidige infrastructuur geldt echter dat ze nog goed zijn, maar toch moeten wijken (Figuur 2-6). Er wordt verkend of het verplanten van deze bomen een mogelijkheid is. Voor het voornemen worden in de eindsituatie ook bomen aangeplant. Op het moment van schrijven is alleen een eerste indicatie van de aan te planten bomen bekend (Figuur 2-6). De precieze locaties en aan te planten soorten worden verder uitgewerkt in het stedenbouwkundig plan.

Wat betreft het water in het gebied worden de huidige watersystemen zoveel mogelijk gehanteerd. Van de aanwezige watervoerende elementen zullen echter wel twee poelen (nummer 2 en 3 in Figuur 2-4) moeten worden gedempt. In de beoogde eindsituatie is het de bedoeling dat de wijk groen en natuurlijk wordt opgezet. Hiervoor vinden ook aanpassingen plaats aan de huidige watersystemen zoals het plaatselijk verbreden van watergangen en het realiseren van natuurvriendelijke oevers (Figuur 2-7).

Figuur 2-4. Aanwezige watervoerende elementen binnen het plangebied. Bron: Otte Groenadvies, 2021.

De planning voor het voornemen is om eind 2024 te beginnen met de sloop van de aanwezige bebouwing. Medio 2025 zal gestart worden met de bouw van de woningen. De werkzaamheden vragen om de inzet van groot materieel. Begin 2026 worden de eerste woningen opgeleverd. In de eindsituatie is de verwachting dat er meer bewegingen van mensen en verkeer plaats zullen vinden op het terrein en dat mogelijk ook de lichtintensiteit op het terrein toeneemt.

Projectgerelateerd

Figuur 2-5. Links: de bomen die voor het voornemen gekapt moeten worden. Rechts: Een eerste indicatie van een mogelijke aanvulling van de boomstructuur in het plangebied Bron: BPD Ontwikkeling B.V., 2023.

Projectgerelateerd

Figuur 2-6. De drie bomen die voor de aanpassing van de infrastructuur moeten wijken en waarvoor gekeken wordt of herplant mogelijk is. Bron: BPD Ontwikkeling B.V., 2023.

Figuur 2-7. Impressie van de inpassing van het oppervlaktewater in het plangebied. Bron: BPD Ontwikkeling B.V., 2023.

3 Te verwachten soorten, actualiteit onderzoeksgegevens en noodzakelijke vervolgstappen

3.1 Werkwijze

De herinrichting van landgoed de Wellen leidt tot de sloop van gebouwen, kap van enkele bomen, het dempen en vergraven van watervoerende elementen en in de eindsituatie tot ruimtebeslag op weides en permanent meer verstoring door licht, geluid en verkeer. De voorgenomen ingrepen kunnen leiden tot negatieve effecten op onder de Ow beschermde soorten. In dit hoofdstuk wordt beschreven welke soort(en) te verwachten zijn binnen het plangebied, wat de actualiteit is van de beschikbare onderzoeksgegevens en wordt advies uitgebracht over de noodzakelijke stappen om de werkzaamheden uit te voeren binnen de kaders van de Ow.

De eerste stap is het uitvoeren van een analyse van de bestaande gegevens over het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied. Hierbij worden de rapportages van de eerder uitgevoerde quickscans en het nader onderzoek geanalyseerd en beoordeeld. Er is onder andere gekeken naar de gehanteerde onderzoeksprotocollen. Aanvullend worden de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en het soortmanagementplan van de gemeente Apeldoorn geraadpleegd.

De tweede stap bestaat uit het checken van de actualiteit van de beschikbare onderzoeksgegevens. Deze beoordeling van de actualiteit van de onderzoeksgegevens is tevens voorgelegd aan het bevoegd gezag³. In het geval van onderzoeksgegevens die niet als voldoende actueel worden gezien, is aangegeven welke vervolgstappen moeten plaatsvinden. Potentiële negatieve effecten op beschermde soorten moeten voldoende onderbouwd zijn om de juiste vervolgstappen, zoals het aanvragen van een omgevingsvergunning, te kunnen nemen. De quickscans en het nader onderzoek zijn apart beoordeeld. Het nader onderzoek wordt per onderzochte soortgroep behandeld.

3.2 Quickscans 2019 en 2021

Op 19 november 2019⁴ is een bezoek gebracht aan het plangebied. Door uitbreiding van het plangebied heeft er vervolgens op 1 maart 2021 een nieuwe inventarisatie plaatsgevonden waarna de quickscan is geüpdatet⁵. Onderzoeken als een quickscan hebben over het algemeen een levensduur van drie jaar, waardoor de bevindingen in de rapportages mogelijk verouderd zijn. Het uitgangspunt is dat het plangebied onveranderd is gebleven en daarmee nog vergelijkbare leefgebiedsfuncties kan bieden voor beschermde soorten als in 2021. Om te controleren of de bevindingen nog actueel zijn, zijn opnieuw verspreidingsgegevens van beschermde soorten opgevraagd uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)⁶ binnen een straal van één kilometer van het plangebied. Hiermee is inzicht verkregen in de meest actuele informatie over de regionale verspreiding van beschermde soorten. Door deze verspreidingsgegevens te raadplegen, is inzicht verkregen of er ten opzichte van de quickscans uit 2019 en 2021 andere beschermde soorten binnen of in de directe omgeving van het plangebied te verwachten zijn. Allereerst worden de soortgroepen besproken waarvan het voorkomen van soorten binnen het plangebied volledig uitgesloten is.

³ Voor sommige soorten is dit de Provincie Gelderland, voor sommige soorten de omgevingsdienst Veluwe & IJssel. Dit wordt per soortgroep toegelicht.

⁴ Otte Groenadvies (2019). Quickscan flora- en fauna Deventerstraat 459 te Apeldoorn, d.d. 3 december 2019, projectnummer: 19165

⁵ Otte Groenadvies (2021). Quickscan flora en fauna Deventerstraat 459 Apeldoorn, d.d. 22 maart 2021, projectnummer: 19165

⁶ NDFF, geraadpleegd in maart 2024, waarnemingen van de afgelopen 5 jaar.

3.2.1 Vaatplanten

Op grond van de verspreidingsgegevens en het aanwezige biotoop zijn groeilocaties van beschermde vaatplanten in de omgeving van de Wellen in 2019 en 2021 uitgesloten. Er zijn sindsdien geen nieuwe waarnemingen bekend van beschermde vaatplanten in of nabij het plangebied. De geschiktheid van het plangebied als groeilocatie voor beschermde vaatplanten is onveranderd gebleven. Het ontbreekt binnen het plangebied aan geschikte groeiplaatsen voor onder de Ow beschermde vaatplanten. Het overtreden van een verbodsbepaling uit de Ow ten aanzien van vaatplanten is uitgesloten. Er zijn geen vervolgstappen ten aanzien van deze soortgroep noodzakelijk.

3.2.2 Vissen

Op grond van de verspreidingsgegevens en het aanwezige biotoop is leefgebied van beschermde vissoorten in de omgeving van de Wellen in 2019 en 2021 uitgesloten. Er zijn sindsdien geen nieuwe waarnemingen bekend van beschermde vissoorten in of nabij het plangebied. De geschiktheid van het plangebied als leefgebied voor beschermde vissen is onveranderd gebleven. Het ontbreekt binnen het plangebied nog steeds aan geschikt leefgebied. Het overtreden van een verbodsbepaling uit de Ow ten aanzien van vissen is uitgesloten. Er zijn geen vervolgstappen ten aanzien van deze soortgroep noodzakelijk. In de wateren in het plangebied komen wel algemene vissoorten voor. Deze soorten zijn niet beschermd maar hiervoor geldt wel de algemene zorgplicht. Het optreden van negatieve effecten op deze algemene soorten moet door het nemen van maatregelen zoveel mogelijk voorkomen of beperkt worden.

3.2.3 Reptielen

Voorkomen

Op grond van de verspreidingsgegevens en het aanwezige biotoop zijn groeilocaties van beschermde reptielen in de omgeving van de Wellen in 2019 en 2021 uitgesloten. Er is sindsdien een hazelworm waargenomen in park Zuidbroek, aan de overzijde van de Terwoldseweg. De waarneming is gedaan op circa 700 meter ten noorden van het plangebied. Hazelwormen leven onder de vegetatie en dood hout of ze verblijven in holen in de grond. De hazelworm heeft een voorkeur voor enigszins vochtige, met dichte vegetatie bedekte gebieden. De soort komt voor in open bossen, bosranden, heide, houtwallen, struwelen, spoor- en wegbermen, kalkgraslanden, vestingwerken, steenhopen, ruderaal plaatsen en tuinen⁷. Door de aanwezigheid van geschikt leefgebied voor de soort in het plangebied is het voorkomen van de soort op landgoed de Wellen niet op voorhand uit te sluiten.

Effectbeoordeling

Tijdens de aanlegfase worden graafwerkzaamheden uitgevoerd waardoor verblijfplaatsen van de hazelworm kunnen worden beschadigd en/of vernield. Daarbij kunnen ook individuen worden verwond en/of gedood. Dit leidt tot een overtreding van artikel 11.54, lid 1a en 1b, van de Ow. Bosranden blijven verder behouden waardoor in de eindsituatie het plangebied weer dezelfde ecologische functie kan vervullen als voorheen. Permanent negatieve effecten worden daarom uitgesloten.

Conclusie en vervolgstappen

Nader soortgericht veldonderzoek moet de functie van het plangebied voor de hazelworm in beeld brengen. Aan de hand van de resultaten van het onderzoek kunnen de noodzakelijke vervolgstappen, als het aanvragen van een omgevingsvergunning bij de Provincie Gelderland, bepaald worden. Onderzoek naar de hazelworm bestaat uit het leggen van platen in de periode april tot en met september.

⁷ RAVON (2024). Informatie over de hazelworm, geraadpleegd via: <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/hazelworm>.

3.2.4 Zoogdieren

Op grond van de verspreidingsgegevens en het aanwezige biotoop is leefgebied van en eventuele negatieve effecten op de volgende soorten in 2019 en 2021 niet uitgesloten:

- Vleermuizen;
- Steenmarter;
- Kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel);
- Eekhoorn;
- Algemeen voorkomende soorten als: egel, huismuis, huisspitsmuis en haas.

Omdat het voornemen kan leiden tot negatieve effecten op deze soorten en daarmee overtreding van de Ow is nader onderzoek uitgevoerd. De uitkomsten en actualiteit van de onderzoeken naar deze soorten worden besproken in paragraaf 3.3. Er zijn sindsdien bijna geen nieuwe waarnemingen bekend van andere zoogdiersoorten in of nabij het plangebied (straal van 1 kilometer). Het gaat enkel om de das. De das was ook al waargenomen in de NDFF in 2021 maar is niet besproken in de quickscan. De das leeft in allerlei soorten biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen⁸. Gedurende de vele uitgevoerde veldbezoeken voor de quickscans en nadere onderzoeken zijn geen sporen van de soort waargenomen. Het voorkomen van leefgebiedsfuncties voor de soort op landgoed de Wellen is echter vandaag de dag niet meer op voorhand uit te sluiten. Van de soort is namelijk bekend dat deze snel nieuwe gebieden kan koloniseren en burchten kan graven. In de ruimere omgeving van het plangebied (straal van 5 kilometer) zijn ook recente waarnemingen bekend van de boommarter. Het betreft aanrijdingsgevallen langs de A50, ter hoogte van bospercelen als Woudhuis en Weteringsebroek. Ook het voorkomen van de boommarter was al bekend in de quickscan van 2021, maar is niet besproken. De boommarter komt in Nederland in allerlei typen loofbos voor. Boommarters kiezen daar hun rustplaatsen in boomholten, konijnen-, vossen of dassenhollen, tussen boomwortels of onder takkenbossen. Nesten zitten vaak in oude spechten- of eekhoornholten, regelmatig in inrottingsholten en soms in gebouwen die in of aan de rand van het bos staan. Boommarters maken meestal niet zelf een hol maar passen een bestaand nest aan.⁹ Het plangebied biedt door de aanwezigheid van bosschages en bomen met boomholtes en gebouwen geschikt leefgebied voor de soort.

Effectbeoordeling

Tijdens de aanlegfase kunnen graafwerkzaamheden worden uitgevoerd waardoor verblijfplaatsen van de das kunnen worden beschadigd en/of vernield. De kap van enkele bomen kan leiden tot vernietiging van verblijfplaatsen van de boommarter. Bij de betreffende werkzaamheden kunnen ook individuen worden verwond en/of gedood. Hiermee is mogelijk sprake van een overtreding van artikel 11.54, lid 1a en 1b, van de Ow. Bomenrijen, struwelen en hagen blijven verder (grotendeels) behouden waardoor in de eindsituatie het plangebied weer dezelfde ecologische functies kan vervullen als voorheen. Permanent negatieve effecten worden daarom uitgesloten.

Conclusie en vervolgstappen

Aan de hand van een eenmalig veldbezoek dient gezocht te worden naar sporen, potentiële verblijfplaatsen en daarmee het mogelijk voorkomen van de das en boommarter in het plangebied. Aan de hand van de resultaten van het veldbezoek kunnen noodzakelijke vervolgstappen, als aanvullend cameraonderzoek of aanvragen van een omgevingsvergunning bij de Provincie Gelderland bepaald worden. Onderzoek naar de sporen van de das en boommarter kan jaarrond plaatsvinden.

⁸ Zoogdierverseniging (2024). Informatie over de das, geraadpleegd via: <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten/das>.

⁹ Zoogdierverseniging (2024). Informatie over de boommarter, geraadpleegd via: <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten/boommarter>

3.2.5 Vogels

Op grond van de verspreidingsgegevens en het aanwezige biotoop zijn leefgebied van en eventuele negatieve effecten op de volgende soorten in 2019 en 2021 niet uitgesloten:

- Huismus;
- Gierzwaluw;
- Broedvogels en functioneel leefgebied;
- Kerk- en steenuilen;
- Algemeen voorkomende soorten als: kraai, merel, winterkoning, koolmees, houtduif.

Omdat het voornemen kan leiden tot negatieve effecten op deze soorten en daarmee overtreding van de Ow is nader onderzoek uitgevoerd. De uitkomsten en actualiteit van de uitgevoerde onderzoeken naar deze in gebouwen broedende soorten worden besproken in paragraaf 3.3. Er zijn sindsdien nog waarnemingen gedaan van in bomen broedende soorten met jaarrond beschermde nesten als: buizerd en roek. Van andere soorten met jaarrond beschermde nesten als sperwer en havik waren ook al waarnemingen bekend in de NDFF in 2021, maar deze zijn verder niet besproken in de quickscan. Deze soorten kunnen nestelen in houtopstanden. Het voorkomen van jaarrond beschermde nesten van deze soorten in of nabij het plangebied is niet op voorhand uitgesloten. Hetzelfde geldt voor algemeen voorkomende broedvogelsoorten die nestlocaties kunnen hebben in de aanwezige vegetatie op het landgoed.

Effectbeoordeling

Binnen het voornemen worden enkele bomen gekapt, waardoor directe vernietiging van jaarrond beschermde nesten niet op voorhand uitgesloten is. De te kappen bomen en mogelijk te verwijderen struwelen kunnen daarnaast broedbiotoop vormen voor algemeen voorkomende broedvogels zonder jaarrond beschermd nest. Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd in het broedseizoen kunnen daarmee nesten van deze soorten worden vernietigd. Daarnaast kunnen broedende vogels in de omgeving van landgoed de Wellen, met en zonder jaarrond beschermd nest, worden verstoord. Wanneer broedende vogels voortijdig het nest verlaten, geldt dit eveneens als het opzettelijk vernietigen of beschadigen van nesten en eieren van vogels. Dit zijn overtredingen van artikel 11.37, lid 1a, 1b en 1d van de Ow. Het broedseizoen valt voor de meeste soorten tussen half maart en half augustus. Ook daarbuiten is het mogelijk dat broedende vogels worden aangetroffen, indachtig het risico van broedende houtduiven in de periode september/oktober.

Vervolgstappen

Aan de hand van een eenmalig veldbezoek dienen potentiële jaarrond beschermde nesten in beeld gebracht te worden. Om nesten goed in kaart te kunnen brengen heeft het de voorkeur om dit veldbezoek tijdens het bladerloze seizoen uit te voeren. Aan de hand van de resultaten van het veldbezoek kunnen noodzakelijke vervolgstappen, als aanvullend onderzoek of het nemen van voorzorgsmaatregelen bepaald worden. Een omgevingsvergunning voor het verstoren van broedgevallen wordt over het algemeen niet verleend.

3.2.6 Ongewervelden

Op grond van de verspreidingsgegevens en het aanwezige biotoop zijn leefgebied van en eventuele negatieve effecten op de gevlekte witsnuitlibel in 2019 en 2021 niet uitgesloten.

Er zijn sindsdien ook waarnemingen bekend van andere ongewervelden in of nabij het plangebied (straal van 1 kilometer). Het gaat om enkele waarnemingen van bosparemoervlinder, grote vos, grote weerschijnvlinder, kleine ijsvogelvlinder, teunisbloempijlstaart en vele waarnemingen van de sleedoornpage. De soorten waren ook al waargenomen in de NDFF in 2021 maar zijn niet besproken in de quickscan. Enkel in de quickscan uit 2019 is aangegeven dat beschermde soorten ongewervelden zijn gebonden aan zeer specifieke habitats. Voor de bosparemoervlinder, grote weerschijnvlinder en kleine ijsvogelvlinder klopt dat. Populaties van deze soorten worden niet verwacht binnen het plangebied. Voor de overige soorten geldt

dat ze gebonden aan verschillende soorten waardplanten als: zoete kers, populier, wilgensoorten, wilde kamperfoelie, gecultiveerde kamperfoelie, sneeuwbes, wilgenroosje, teunisbloem, basterdwederik, kattenstaart en sleedoorn¹⁰. Hoewel waarnemingen van beschermde vlindersoorten tijdens de vele uitgevoerde veldbezoeken voor de quickscans en nadere onderzoeken niet gedaan of benoemd zijn, is voorkomen van waardplanten van deze soorten op landgoed de Wellen niet op voorhand uit te sluiten.

Effectbeoordeling

Omdat het uitgangspunt binnen het voornemen is om struwelen en het aanwezige groen op het terrein zo veel mogelijk te sparen is het aannemelijk dat leefgebied van beschermde vlindersoorten onaangetast blijft en negatieve effecten op voorhand uitgesloten kunnen worden. Echter indien tijdens de aanlegfase toch snoei- en/of rooi- werkzaamheden worden uitgevoerd kunnen waardplanten van grote vos, teunisbloempijlstaart en sleedoornpage worden beschadigd en/of vernield. Daarbij kunnen ook individuen worden verwond en/of gedood. Hiermee is mogelijk sprake van een overtreding van artikel 11.46, lid 1a, 1b en 1d en artikel 11.54, lid 1a en 1b, van de Ow. Bosranden, struwelen en hagen blijven verder behouden waardoor in de eindsituatie het plangebied voor de meeste soorten weer dezelfde ecologische functie kan vervullen als voorheen. Enige uitzondering hierop is de teunisbloempijlstaart. De waardplanten van de soort worden namelijk gevonden op open of ruderaal plaatsen. In de toekomstige situatie zijn er minder open plekken aanwezig voor de waardplanten van de soort. Permanent negatieve effecten ten aanzien van deze soort zijn niet uitgesloten. Het uitvoeren van nader onderzoek is noodzakelijk.

Conclusie en vervolgstappen

Aan de hand van een eenmalig veldbezoek dient onderzocht te worden of waardplanten van deze soorten voorkomen binnen de groenstroken of open plaatsen in het plangebied. Aan de hand van de resultaten van het veldbezoek kunnen noodzakelijke vervolgstappen, als aanvullend onderzoek of aanvragen van een omgevingsvergunning bij de Provincie Gelderland bepaald worden. Onderzoek naar deze waardplanten kan het best worden uitgevoerd in het bloeiseizoen van deze soorten.

3.2.7 Amfibieën

Op grond van de verspreidingsgegevens en het aanwezige biotoop zijn leefgebied van en eventuele negatieve effecten op de volgende soorten in 2019 en 2021 niet uitgesloten:

- Poelkikker;
- Kamsalamander;
- Algemeen voorkomende soorten als: bruine kikker en gewone pad.

Omdat het voornemen kan leiden tot negatieve effecten op deze soorten en daarmee overtreding van de Ow is nader onderzoek uitgevoerd. De uitkomsten en actualiteit van de uitgevoerde onderzoeken naar deze soorten wordt besproken in paragraaf 3.3. Er zijn sindsdien geen waarnemingen bekend van andere soorten in of nabij het plangebied. Gedurende de vele uitgevoerde veldbezoeken voor de quickscans en nadere onderzoeken zijn ook geen andere soorten waargenomen. Het voorkomen van leefgebiedsfuncties voor andere amfibiesoorten op landgoed de Wellen is uitgesloten.

¹⁰ Vlinderstichting (2024). Informatie over waardplanten van vlindersoorten, geraadpleegd via: <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/overzicht-vlinders>

3.3 Nader onderzochte soorten 2021

3.3.1 Vogels

Huismus

Voorkomen

In de quickscans wordt gesteld dat voor huismussen nestlocaties kunnen hebben in een deel van de bebouwing die wordt gesloopt. Het gaat om gebouwnummer 103C, 105, 107 & 112 (Figuur 2-2 en Figuur 2-3). Ook het aanwezige groen rondom deze gebouwen maakt deel uit van de potentiële functionele leefomgeving van de soort. In het voorjaar van 2021 is nader onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van de soort. De soort is niet aangetroffen. Het voorkomen van leefgebied van de huismus is vervolgens uitgesloten.

Actualiteit en effectbeoordeling

In het nader onderzoek is aangegeven dat huismussen zijn onderzocht conform protocol Kennisdocument Huismus van BIJ12 uit 2017. Het kennisdocument is inmiddels vernieuwd in 2023. De periode voor het aantonen van de aanwezigheid van de soort door middel van een waarneming in potentieel broedbiotoop is daarbij vervroegd¹¹. Hoewel het onderzoek deels is uitgevoerd onder relatief koude omstandigheden, is het tevens nog uitgevoerd conform het kennisdocument 2023. Het eerste onderzoeksmomenten vond plaats op 13 april 2021 en is meer dan drie jaar oud. In NDFF zijn geen actuele waarnemingen bekend van huismus in het plangebied. Hoewel de onderzoeksgegevens daarmee nog actueel zijn, is het niet uit te sluiten dat zich in de afgelopen drie jaar huismussen in het plangebied gevestigd hebben. De onderzoeksgegevens naar huismus verliezen in april 2024 hun geldigheid. Huismussen maken deel uit van het SMP Apeldoorn. Hierin is weergegeven dat delen van het landgoed een hoge geschiktheid hebben voor de soort. Ook zijn er in het SMP enkele waarnemingen bekend van de soort (anders dan nestlocatie). Het voorkomen van de soort in gebouwnummer 103C, 105, 107 & 112 is op het moment van de beoogde sloop, december 2024, niet meer uitgesloten. Het voornemen kan leiden tot het beschadigen en/of vernietigen van nestlocaties of andere essentiële onderdelen van het leefgebied van de soort. Daarbij kunnen individuen worden verstoord, verwond en/of gedood. Dit zijn overtredingen van artikel 11.37, lid 1a, 1b en 1d, van de Ow.

Conclusie en vervolgstappen

Actualisatie van de onderzoeksgegevens is niet noodzakelijk indien er onder het SMP van de gemeente Apeldoorn gewerkt wordt. Hiervoor dienen ten aanzien van alle gebouwbewonende doelsoorten van het SMP (huismus, gierwaluw, vleermuizen en steenmarter) permanente voorzieningen te worden gerealiseerd in de beoogde nieuwbouw. Ook dienen de voor de huismus geschikte gebouwen voorafgaand aan de sloop ongeschikt, ook wel natuurvrij genaamd, te zijn gemaakt. Een plan van aanpak voor de uitvoering en beoogde eindinrichting dient hiervoor te worden ingediend bij de gemeente Apeldoorn en de omgevingsdienst Veluwe IJssel. Beoordeling van het plan van aanpak heeft een relatief korte doorlooptijd¹².

Indien er niet conform het SMP gewerkt wordt zal in de periode maart tot en met juni 2024 nieuw onderzoek de huidige functie van het plangebied voor de huismus moeten aantonen. Indien nestlocaties van de soort worden aangetroffen is werken onder een omgevingsvergunning noodzakelijk. Het aanvragen van een vergunning heeft een doorlooptijd van minimaal twee maanden.

Gierwaluw

Voorkomen

In de quickscans wordt gesteld dat gierwaluwen nestlocaties kunnen hebben in de bebouwing die wordt gesloopt. Het gaat om gebouwnummer 107 & 112. Vervolgens is er in de zomer van 2021 nader onderzoek

¹¹ BIJ12 (2023). Kennisdocument Huismus, versie 2.1 (BIJ12-2023-002). Utrecht, Nederland.

¹² Mondelinge communicatie John Mulder (28 februari 2024), Omgevingsdienst Veluwe IJssel

uitgevoerd naar het voorkomen van de soort. Hierbij is de soort niet aangetroffen. Het voorkomen van de soort is vervolgens uitgesloten.

Actualiteit en effectbeoordeling

Gierzwaluwen zijn onderzocht conform de methodiek afgeleid van SOVON en het Kennisdocument Gierzwaluw uit 2017. Het kennisdocument is in 2023 vernieuwd.¹³ Het onderzoek is niet geheel uitgevoerd tot een half uur na zonsondergang (circa 15 minuten te kort), maar is voor de rest tevens conform het kennisdocument 2023 onderzoek uitgevoerd. Eerste veldbezoek vond plaats op 14 juni 2021 en is op het moment nog geen drie jaar oud. Gedurende het onderzoek zijn er geen invliegers waargenomen, maar wel enkele gierzwaluwen die aan het foerageren waren binnen het plangebied. Er wordt vermoed dat de soort verblijfplaatsen heeft in gebouwen ten oosten van het plangebied. In de NDFF is er van de afgelopen drie jaar binnen het plangebied één waarneming bekend van vijf overvliegende individuen. Hoewel de onderzoeksgegevens daarmee nog actueel zijn, is het niet uit te sluiten dat zich in de afgelopen drie jaar gierzwaluwen in het plangebied gevestigd hebben. De onderzoeksgegevens van gierzwaluwen zijn vanaf juni 2024 niet meer actueel.

Gierzwaluwen maken deel uit van het SMP Apeldoorn. Hierin is weergegeven dat delen van het landgoed een hoge geschiktheid hebben voor de soort. Ook zijn er in het SMP enkele waarnemingen bekend van de soort binnen het plangebied (anders dan nestlocatie). Het voorkomen van de soort in gebouwnummer 107 & 112 is op het moment van de beoogde sloop, december 2024, niet meer uitgesloten. Het voornemen kan leiden tot het beschadigen en/of vernietigen van nestlocaties of andere essentiële onderdelen van het leefgebied van de soort. Daarbij kunnen individuen worden verstoord, verwond en/of gedood. Dit zijn overtredingen van artikel 11.37, lid 1a, 1b en 1d, van de Ow.

Conclusie en vervolgstappen

Actualisatie van de onderzoeksgegevens is niet noodzakelijk indien er onder het SMP van de gemeente Apeldoorn gewerkt wordt. Hiervoor dienen ten aanzien van alle gebouwbewonende doelsoorten van het SMP (gierzwaluw, huismus, vleermuizen en steenmarter) permanente voorzieningen te worden gerealiseerd in de beoogde nieuwbouw. Ook dienen voor de gierzwaluw geschikte gebouwen alvorens de sloop ongeschikt, ook wel natuurvrij genaamd, te zijn gemaakt. Een plan van aanpak voor de uitvoering en beoogde eindinrichting dient hiervoor te worden ingediend bij de gemeente Apeldoorn en de omgevingsdienst Veluwe IJssel. Beoordeling van het plan van aanpak heeft een relatief korte doorlooptijd¹⁴.

Indien er niet conform het SMP gewerkt wordt zal in de periode mei tot en met juli 2024 nieuw onderzoek naar de huidige functie van het plangebied voor de gierzwaluw moeten worden uitgevoerd. Indien nestlocaties van de soort worden aangetroffen is werken onder een omgevingsvergunning noodzakelijk. Het aanvragen van een vergunning heeft een doorlooptijd van minimaal twee maanden.

Broedvogels (algemeen en jaarrond beschermd nest) en functioneel leefgebied

Voorkomen

In de quickscans is aangegeven dat algemene broedvogels binding kunnen hebben met de vegetatie in en langs het plangebied zoals gras, struweel en houtopstanden. Vervolgens is er in 2021 nader onderzoek gedaan naar het voorkomen van essentieel functioneel leefgebied voor broedvogels in het plangebied. De focus van het onderzoek lag op de vegetatie in zuidelijk deel van het plangebied. Ook nabij de watervoerende elementen is geïnventariseerd. Er werden minimaal 30 soorten broedvogels vastgesteld waaronder typische bewoners van oud loofbos zoals boomkruiper, boomklever, vink, zanglijster, holenduif en grote bonte specht. Bijzonder was de aanwezigheid van een paartje sperwers. Deze soort werd bij alle

¹³ BIJ12 (2023). Kennisdocument Gierzwaluw, versie 2.0 (BIJ12-2023-007). Utrecht, Nederland.

¹⁴ Mondelinge communicatie John Mulder (28 februari 2024), Omgevingsdienst Veluwe IJssel

bezoeken gehoord of gezien. Er is gericht gezocht naar een bewoond nest, maar dit werd niet met zekerheid gevonden.

Actualiteit en effectbeoordeling

Broedvogels zijn niet onderzocht conform een SOVON protocol of een Kennisdocument, zoals bijvoorbeeld die van Buizerd. Er wordt aangegeven dat er ten behoeve van het onderzoek de locatie driemaal is bezocht: tweemaal in de vroege ochtend en een maal in de avond. In tabel met onderzoeksgegevens staan echter vijf momenten. Dit betreffen extra momenten die zijn gecombineerd met amfibieënonderzoek. Het eerste veldbezoek vond plaats op 14 april. De totale onderzoeksperiode betrof april tot en met juni. In de afgelopen drie jaar zijn er in de NDFF veel waarnemingen bekend van algemeen voorkomende broedvogelsoorten en tevens ook broedvogels met een jaarrond beschermd nest (zie ook paragraaf 3.2: broedvogels). In het nader onderzoek wordt geconcludeerd dat er functioneel leefgebied van de waargenomen (meer algemeen voorkomende) broedvogels verloren gaat en dat daar een ontheffing¹⁵ voor aangevraagd moet worden. Gezien opgaande vegetatie binnen het plangebied grotendeels behouden blijft en de beoogde groene inrichting van het landgoed in de eindsituatie is dit niet correct.

Echter zoals beschreven in paragraaf 3.2: broedvogels, worden er voor het voornemen enkele bomen gekapt. De onderzoeksgegevens zijn niet actueel ten aanzien van het voorkomen van jaarrond beschermde nesten in deze bomen. Directe vernietiging van jaarrond beschermde nesten is daarom niet op voorhand uitgesloten. De te kappen bomen en mogelijk te verwijderen struvelen kunnen daarnaast broedbiotoop vormen voor algemeen voorkomende broedvogels zonder jaarrond beschermd nest. Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd in het broedseizoen kunnen daarmee nesten van deze soorten worden vernietigd. Daarnaast kunnen broedende vogels in de omgeving van landgoed de Wellen, met en zonder jaarrond beschermd nest, worden verstoord. Wanneer broedende vogels voortijdig het nest verlaten, geldt dit eveneens als het opzettelijk vernietigen of beschadigen van nesten en eieren van vogels. Dit zijn overtredingen van artikel 11.37, lid 1a, 1b en 1c van de Ow. Het broedseizoen valt voor de meeste soorten tussen half maart en half augustus. Ook daarbuiten is het mogelijk dat broedende vogels worden aangetroffen, indachtig het risico van broedende houtduiven in de periode september/oktober.

Conclusie en vervolgstappen

Aan de hand van een eenmalig veldbezoek dienen potentiële jaarrond beschermde nesten in beeld gebracht te worden. Aan de hand van de resultaten van het veldbezoek kunnen noodzakelijke vervolgstappen, als aanvullend onderzoek of het nemen van voorzorgsmaatregelen bepaald worden. Een omgevingsvergunning voor het verstoren van broedgevallen wordt over het algemeen niet verleend.

Kerk- en steenuil

In de quickscans wordt gesteld dat kerk- en steenuilen binding kunnen hebben met elementen in het plangebied die voor het voornemen aangetast worden. Kerkuilen kunnen binding hebben met de bebouwing binnen het plangebied. In de boerderij (gebouw nr. 112) was ten tijde van de quickscans een kerkuilenkast aanwezig. Deze vormde het focuspunt van het onderzoeksgebied. Steenuilen kunnen binding hebben met bomen met boomholten, open bebouwing of uilenkasten. In een bosperceel in het westen van het plangebied lag een steenuilenkast, in vervallen staat, op de grond. Deze vormde het focuspunt van het onderzoek. Het onderzoek heeft plaatsgevonden in de periode februari tot en met april 2021. Tijdens de inventarisatiemomenten in het voorjaar zijn er geen kerk- of steenuilen gehoord en gezien. Ook de werkgroepcoördinator gaf aan dat er van beide soorten geen broedlocaties bekend zijn binnen het plangebied. Wel is de steenuil tijdens inventarisatiemomenten in juli éénmaal ten noordoosten en éénmaal ten westen van het plangebied gehoord. Het voorkomen van deze soorten binnen het plangebied is vervolgens uitgesloten.

¹⁵ Ten tijde van het onderzoek was de Wet natuurbescherming nog van kracht en werd gesproken over een ontheffing. Onder de Omgevingswet wordt dit een omgevingsvergunning genoemd.

Actualiteit en effectbeoordeling

Beide soorten zijn onderzocht conform de methodiek gehanteerd het Kennisdocument Kerkuil¹⁶ en Kennisdocument Steenuil¹⁷. Voor de steenuil wordt daarin geadviseerd gebruik te maken van het inventarisatieprotocol van het Netwerk Groene Bureaus. Onderzoek is uitgevoerd aan de hand van verschillende veldbezoeken en ook is navraag gedaan bij de coördinator kerkuilenwerkgroep Nederland. Het onderzoek naar steenuil is daarbij éénmaal te kort na zonsondergang gestart men is echter lang in het onderzoeksgebied aanwezig geweest, 2,5 tot 3,5 uur. Het eerste veldbezoek is uitgevoerd op 26 februari 2021, inmiddels meer dan drie jaar geleden. In de NDFF zijn er de afgelopen drie jaar geen nieuwe waarnemingen van kerk- of steenuil bekend binnen het plangebied. Omdat de kerkuilenkast gesloten is, wordt van die soort geen essentieel leefgebied meer verwacht binnen het plangebied. Het onderzoek naar steenuil is niet meer actueel. Er kan niet uitgesloten worden dat er inmiddels een territorium aanwezig is binnen het plangebied. Met de sloop van bebouwing en het kappen van enkele bomen gaat mogelijk broedbiotoop verloren. Daarnaast gaat met het verharden van een deel van de dierenweide mogelijk functioneel leefgebied van de steenuil verloren. Overtreding van artikel 11.37, lid 1a, 1b en 1d van de Ow ten aanzien van de steenuil is niet uitgesloten.

Conclusie en vervolgstappen

Nader soortgericht veldonderzoek moet de functie van het plangebied voor de steenuil in beeld brengen. Aan de hand van de resultaten van het onderzoek kunnen noodzakelijke vervolgstappen, zoals het aanvragen van een omgevingsvergunning bij de Provincie Gelderland bepaald worden. Onderzoek naar de steenuil kan uitgevoerd worden in de periode februari tot en met april. Tevens dient aan de hand van een eenmalig veldbezoek gecontroleerd te worden of de kerkuilenkast nog altijd gesloten is.

Voortschrijdend inzicht

Vanwege de aanvang van de werkzaamheden en de onderzoeksperiode voor steenuil is het onderzoek naar het voorkomen van de soort in het plangebied tijdens het schrijven van deze bureaustudie al opgestart. Bij het eerste veldbezoek voor steenuil zijn er in een schuur in het plangebied (bij gebouw 112) braakballen en veren gevonden die afkomstig zijn van kerkuil. Aangezien dit gebouw voor het voornemen mogelijk gesloopt wordt is het uitvoeren van nader onderzoek naar het gebruik van het plangebied door kerkuil tevens noodzakelijk.

3.3.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Voorkomen

In de quickscans wordt aangegeven dat verschillende gebouwen in het plangebied geschikt zijn als zomer- kraam-, paar- en/of winterverblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen zoals gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Dit is zo beoordeeld aan de hand van aanwezigheid van voor vleermuis geschikte elementen als kieren en naden die toegang geven tot spouwmuren of ruimten tussen de dakpannen. Het gaat om de volgende gebouwen: 101, 102, 103 B t/m F, 104, 105, 107, 108, 111, 112, 113, 120, 121 en 122. Daarnaast zijn er diverse bomen in het plangebied met holten en spleten die potentieel geschikt zijn als zomer-, kraam-, paar- en/of winter-verblijfplaats voor boombewonende soorten zoals ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis. Verder kunnen de lijnvormige elementen, zoals bomenrijen binnen het plangebied, door vleermuizen gebruikt worden als vliegroute en zijn de aanwezige opgaande vegetatie en de verschillende watervoerende elementen geschikt als foerageergebied voor de soortgroep. Om deze reden zijn de betreffende leefgebiedsfuncties voor vleermuizen in 2021 nader onderzocht. Tijdens het onderzoek zijn waarnemingen gedaan van: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger,

¹⁶ BIJ12 (2017). Kennisdocument Kerkuil, versie 1.0 (BIJ12-2017-011). Utrecht, Nederland.

¹⁷ BIJ12 (2017). Kennisdocument Steenuil, versie 1.0 (BIJ12-2017-019). Utrecht, Nederland.

rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis. Binnen het plangebied zijn de volgende verblijfplaatsfuncties aangetroffen:

- Gewone dwergvleermuis:
 - Zomerverblijfplaatsen in gebouw: 101, 105, 112;
 - Paarverblijfverblijfplaatsen in gebouw: 101, 105, 112;
 - Winterverblijfplaatsen in gebouw: 107.
- Ruige dwergvleermuis
 - Zomerverblijfplaatsen in gebouw: 105, 112.

(Winter)verblijfplaatsen in bomen zijn uitgesloten aan de hand van een éénmalige controle met een endoscopische camera. Verder is waargenomen dat de bomenrijen, bosjes en wateren binnen het plangebied (het meest) intensief worden gebruikt als foerageergebied. Ook tussen de aanwezige bebouwing wordt er gefoerageerd. De vegetatie ten noorden van de boerderij (gebouw 108) en de korte beukenlaan (ten westen van gebouw 103) worden gebruikt als vliegroute.

Actualiteit en effectbeoordeling

Het nader onderzoek naar zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen van vleermuizen in gebouwen is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2021.¹⁸ De omgevingsdienst Veluwe en IJssel heeft in het verleden kritiek geuit op de hanteerde onderzoeksmethode. Het betreft onder andere een foutieve benoeming van de onderzoeksperiode van de functie paarverblijven. De fout is niet van cruciaal belang en de onderzoeken zijn nog steeds bruikbaar. Een ander bezwaar betrof het onderzoekstijdstip voor de functie massawinterverblijfplaats. Dit blijkt in de bijlagen achter in het rapport toch juist te zijn aangegeven. Dit bezwaar van de omgevingsdienst is daarna ingetrokken. Het eerste veldbezoek naar verblijfplaatsfuncties in gebouwen vond plaats op 20 mei 2021 en is op het moment nog geen drie jaar oud. In de NDFF zijn er van de afgelopen 3 jaar geen nieuwe waarnemingen van vleermuizen bekend binnen het plangebied. Hoewel de onderzoekgegevens daarmee nog actueel zijn, is het nooit uit te sluiten dat er in de afgelopen drie jaar binnen het plangebied verblijfplaatsfuncties zijn ontstaan of verplaatst. Vleermuizen zijn namelijk erg mobiel en wisselen regelmatig van verblijfplaats. De onderzoeksgegevens van vleermuizen verliezen in mei 2024 hun geldigheid. Alle waargenomen vleermuissoorten maken echter deel uit van het SMP van de gemeente Apeldoorn. Het voorkomen van verblijfplaatsen van andere soorten in het plangebied wordt niet verwacht¹⁹.

In het SMP is weergegeven dat delen van het landgoed een hoge geschiktheid hebben voor: gewone dwergvleermuis (tevens potentie massa-winterverblijf). Voor gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en tweekleurige vleermuis wordt de geschiktheid laag ingeschat. Ook zijn er op de verspreidingskaarten van het SMP waarnemingen en verblijfplaatsen bekend van gewone dwergvleermuis binnen het plangebied. Tevens is er een kraamverblijf van gewone grootoorvleermuis bekend op het landgoed, nabij het plangebied. Laatvlieger en tweekleurige vleermuis zijn tevens waargenomen in de directe omgeving van het plangebied. Het voorkomen van verblijfplaatsen van meer algemeen voorkomende vleermuissoorten als gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis in de vleermuisgeschikte bebouwing is op het moment van de beoogde sloop, december 2024, niet meer uitgesloten. Gedurende de sloop kunnen verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen verloren gaan en kunnen tevens dieren worden verwond of gedood. Overtreding van artikel 11.46, lid 1a, 1b en 1d, van de Ow is daarmee niet uit te sluiten.

Bomen in en nabij het plangebied zijn niet conform het vleermuisprotocol 2021 op aanwezigheid van verblijfplaatsfuncties voor vleermuizen onderzocht. Er is enkel in de winter van 2021 (6 december) onderzoek gedaan met een endoscopische camera, naar de functie van winterverblijfplaatsen. Ook de

¹⁸ Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2021) Vleermuisprotocol 2021, januari 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl

¹⁹ Hierover is tevens afgestemd met John Mulder (24 april 2024), omgevingsdienst Veluwe IJssel

omgevingsdienst Veluwe en IJssel heeft kritiek geuit op de hanteerde onderzoeksmethode. Er wordt namelijk ondanks de potentiële geschiktheid van de bomen niets vermeld over mogelijke zomer-, kraam-, paarverblijfplaatsen in de bomen. In de conclusie van het nader onderzoek is in de tabel met overzicht beschermde soorten bij Vleermuizen verblijfplaatsen boombewonend wel 'Ja' ingevuld. Het is onduidelijk waarom hier wordt aangegeven dat de aanwezigheid van boombewonende vleermuizen is vastgesteld (en zo ja, van welke soorten en leefgebiedsfuncties) en waarom effecten daarop worden uitgesloten. Met het kappen van enkele bomen gaan mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen verloren en kunnen tevens dieren worden verwond of gedood. Overtreding van artikel 11.46, lid 1a, 1b en 1d, van de Ow is daarmee niet uitgesloten.

Verder is de aanwezige vegetatie, conform het vleermuisprotocol 2021 onderzocht op functies als vliegroute en foerageergebied. Het eerste veldbezoek is uitgevoerd op 20 mei. Het onderzoek loopt tegen het eind van de geldigheid aan. Negatieve effecten op deze elementen worden echter grotendeels op voorhand voorkomen doordat er geen lijnvormige houtopstanden gekapt worden. Tevens blijft een groot deel van de opgaande vegetatie behouden en worden de aanwezige watervoerende elementen in de eindsituatie zelfs beter geschikt als foerageergebied omdat deze meer natuurlijk worden ingericht. Indien de toename van kunstlicht in het plangebied groot is, kan dit echter wel verstrend werken voor lichtgevoelige soorten als de gewone grootoorvleermuis. In dat geval is een overtreding van de Ow is in dat geval niet uitgesloten.

Conclusie en vervolgstappen

Actualisatie van de onderzoeksgegevens is voor wat betreft verblijffuncties voor gebouwbewonende vleermuizen niet noodzakelijk indien er onder het SMP van de gemeente Apeldoorn gewerkt wordt. Hiervoor dienen ten aanzien van alle gebouwbewonende doelsoorten van het SMP (gierzwaluw, huismus, vleermuizen en steenmarter) permanente voorzieningen te worden gerealiseerd in de beoogde nieuwbouw. Ook dienen voor de vleermuizen geschikte gebouwen alvorens de sloop ongeschikt, ook wel natuurvrij genaamd, te zijn gemaakt. Een plan van aanpak voor de uitvoering en beoogde eindinrichting dient hiervoor te worden ingediend bij de gemeente Apeldoorn en de omgevingsdienst Veluwe IJssel. Beoordeling van het plan van aanpak heeft een relatief korte doorlooptijd²⁰. Indien er niet conform het SMP gewerkt wordt zal in de periode mei-september 2024 nieuw onderzoek naar de huidige functie van het plangebied voor vleermuizen moeten worden uitgevoerd. Indien verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn is werken onder een omgevingsvergunning noodzakelijk. Het aanvragen van een vergunning heeft een doorlooptijd van minimaal twee maanden.

Voor wat betreft de verblijffunctie voor boombewonende vleermuizen geldt dat aan de hand van een eenmalig veldbezoek potentiële verblijfplaatsen in de (mogelijk) te kappen bomen in beeld gebracht dienen te worden. Aan de hand van de resultaten van het veldbezoek kunnen noodzakelijke vervolgstappen, als aanvullend onderzoek of het nemen van voorzorgsmaatregelen bepaald worden.

Voor wat betreft vliegroutes en foerageergebied is het van belang dat met de nieuwe inrichting en het gebruik de toename van kunstlicht en strooilicht wordt geminimaliseerd. Zo kan een overtreding van de omgevingswet worden voorkomen.

Kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel)

Voorkomen

Kleine marters kunnen binding hebben met bosschages en ruigtelanden binnen het plangebied. In de quickscan wordt gesteld dat de soortgroep hier vaste rust- en verblijfplaatsen en mogelijk ook essentieel functioneel leefgebied kan hebben. Tevens wordt verwezen naar een geschikte voorraad stro en hooi bij gebouw 112. Tijdens het nader onderzoek is op één locatie, in het noordoosten van het plangebied, een jonge bunzing vastgelegd. Hermelijn en wezel zijn niet aangetroffen.

²⁰ Mondelinge communicatie John Mulder (28 februari 2024), Omgevingsdienst Veluwe IJssel

Actualiteit en effectbeoordeling

De soortgroep lijkt onderzocht conform de Handreiking kleine marterachtigen²¹. Dit is echter niet expliciet vermeld in het onderzoeksrapport. Inmiddels is er een Kennisdocument Kleine marterachtigen, uitgekomen in 2024.²² De te hanteren onderzoeksmethode is vergelijkbaar gebleven, waardoor het onderzoek uit 2021 nog representatief is. Het eerste onderzoeksmomenten was op 18 juni 2021, waarmee het onderzoek nog geen drie jaar oud is. In de NDFF zijn er de afgelopen drie jaar geen nieuwe waarnemingen van kleine marterachtigen bekend binnen het plangebied. De onderzoeksresultaten zijn kort besproken met de Provincie Gelderland²³, die aangeven dat aan de hand van het onderzoek uit 2021 aangenomen mag worden dat bunzing (en mogelijk ook andere kleine marters) in lage dichtheden kunnen voorkomen binnen het plangebied. In het nader onderzoek wordt geconcludeerd dat “bij het tenietdoen van habitat” er sprake is van een overtreding van de Ow. In het huidige voornemen gaat er voornamelijk ruigteland verloren in de vorm van de dierenweide in het noordelijk deel van het plangebied. Meer beschutte locaties als struwelen blijven onaangetast. Voornamelijk in de aanlegfase kan niet uitgesloten worden dat vaste rust- en of verblijfplaatsen van kleine marterachtigen verloren gaan. Dan wel direct door het vergraven van de grond, dan wel indirect door langdurige verstoring. Hierbij kunnen dan ook (jonge) individuen worden verwond en/of gedood. Overtreding van artikel 11.54, lid 1a en 1b, van de Ow ten aanzien van kleine marterachtigen is daarmee niet uitgesloten. In de eindsituatie wordt de wijk groen opgezet waardoor deze weer beschikbaar is als leefgebied voor de soortgroep, er gaat echter wel een oppervlak aan geschikt foerageergebied verloren. Permanent negatieve effecten worden daarom tevens niet uitgesloten.

Conclusie en vervolgstappen

De onderzoeksgegevens van kleine marterachtigen zijn voldoende actueel. Het voornemen leidt tot een overtreding van de Ow ten aanzien van deze soortgroep. Het aanvragen van een omgevingsvergunning bij de Provincie Gelderland is noodzakelijk.

Steenmarter

Voorkomen

In de quickscan wordt gesteld dat de steenmarter gebruik kan maken van bosschages, ruigtelanden en voornamelijk verblijfplaatsen kan hebben binnen de bebouwing binnen het plangebied. Tijdens het nader onderzoek is de steenmarter op zes locaties in het plangebied aangetroffen. Dit betroffen looproutes van de soort langs de aanwezige bosschages. Tevens is er één oud uitwerpsel aangetroffen op de zolder van gebouw 112. Dit gebouw is echter ontoegankelijk verklaard voor de steenmarter, waardoor verblijfplaatsen van de soort zijn uitgesloten.

Actualiteit en effectbeoordeling

Er is geen vastgesteld onderzoeksprotocol voor de steenmarter. Het onderzoek naar de steenmarter is gecombineerd met sporen en camera-onderzoek voor de kleine marterachtigen. Dit onderzoek is gestart in juni, tevens de meest actieve periode van de steenmarter waardoor de trefkans het hoogst was. Daarnaast is de geschikte zolder van gebouw 112 meerdere malen geïnspecteerd (gecombineerd met een check op overwinterende vleermuizen), maar deze bleek ontoegankelijk. De gehanteerde methode geeft een goed beeld van het voorkomen van de soort op het landgoed. In de NDFF is er van de afgelopen drie jaar één nieuwe waarneming bekend van de soort langs de Deventerstraat, de zuidgrens van het plangebied. Het eerste onderzoeksmomenten was op 18 juni 2021, waarmee het onderzoek nog geen drie jaar oud is. Evenals voor de kleine marters is het aannemelijk dat de steenmarter nog altijd voorkomt op het landgoed. Hoewel de onderzoeksgegevens nog actueel zijn, is het nooit uit te sluiten dat er in de afgelopen drie jaar binnen het plangebied verblijfplaatsfuncties van de steenmarter zijn ontstaan. De zolder van gebouw 112 dient opnieuw gecontroleerd te worden. De steenmarter maakt ook deel uit van het SMP van de gemeente

²¹ Bouwens, S. (2017). *Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming. Zoogdiervereniging en Provincie Noord-Brabant, 's-Hertogenbosch.*

²² BIJ12 (2024). *Kennisdocument Kleine marterachtigen, versie 1.0 (BIJ12-2024-001). Utrecht, Nederland.*

²³ *Mondelinge communicatie Daphne Landewee (27 februari 2024) Provincie Gelderland.*

Apeldoorn. De bijbehorende verspreidingskaart laat ook waarnemingen van steenmarter zien in de direct omgeving van Landgoed de Wellen. Met het voornemen gaat mogelijk bebouwing verloren waar de soort zich kan huisvesten. Daarnaast gaat er ruigteland verloren wat onderdeel kan zijn van foerageergebied van de soort. Meer beschutte locaties als struwelen blijven door het voornemen onaangetast. Voornamelijk in de aanlegfase kan niet uitgesloten worden dat vast rust- en of verblijfplaatsen van de steenmarter verloren gaan. Dan wel direct door het slopen van een gebouw, dan wel indirect door langdurige verstoring nabij struwelen. Hierbij kunnen dan ook (jonge) individuen worden verwond en/of gedood. Overtreding van artikel 11.54, lid 1a en 1b, van de Ow ten aanzien van de steenmarter is daarmee niet uitgesloten. In de eindsituatie wordt de wijk groen opgezet waardoor deze weer beschikbaar is als leefgebied voor de soort. De steenmarter is een flexibele soort en kan ook voorkomen in bebouwd gebied waardoor permanent negatieve effecten worden daarom uitgesloten.

Conclusie en vervolgstappen

Actualisatie van de onderzoeksgegevens is niet noodzakelijk indien er onder het SMP van de gemeente Apeldoorn gewerkt wordt. Hiervoor dienen ten aanzien van alle gebouwde bewonende doelsoorten van het SMP (huismus, gierzwaluw, vleermuizen en steenmarter) permanente voorzieningen te worden gerealiseerd in de beoogde nieuwbouw. Ook dienen voor de steenmarter geschikte gebouwen alvorens de sloop ongeschikt, ook wel natuurvrij genaamd, te zijn gemaakt. Een plan van aanpak voor de uitvoering en beoogde eindinrichting dient hiervoor te worden ingediend bij de gemeente Apeldoorn en de omgevingsdienst Veluwe IJssel. Beoordeling van het plan van aanpak heeft een relatief korte doorlooptijd²⁴. Indien er niet conform het SMP gewerkt wordt zal in de periode mei-augustus 2024 nieuw onderzoek de huidige functie van het plangebied voor de steenmarter moeten aantonen. Indien verblijfplaatsen van de soort in het plangebied aanwezig zijn is het werken onder een omgevingsvergunning noodzakelijk. Het aanvragen van een vergunning heeft een doorlooptijd van minimaal twee maanden.

Eekhoorn

Voorkomen

In de quickscan en het nader onderzoek is aangegeven dat eekhoorns verblijfplaatsen en foerageergebied kunnen hebben in de bosschages in en rondom het plangebied. Gedurende de quickscan in 2019 zijn al individuen van eekhoorn waargenomen in het plangebied. Aan de hand van nader onderzoek zijn er vervolgens in 2021 op verschillende locaties potentiële verblijfplaatsen van eekhoorn waargenomen. Het gaat om twee potentiële nesten en twee nestkasten. De eekhoornnesten bevonden zich in bosschages langs de west- en zuidgrens van het plangebied. De betreffende eekhoornkasten zijn na controle op gebruik verwijderd.

Actualiteit en effectbeoordeling

Er is geen vastgesteld onderzoeksprotocol voor de eekhoorn. Het onderzoek naar eekhoorn is gecombineerd met het onderzoek naar andere soorten. Er is gelet op het voorkomen van individuen en op sporen van de eekhoorn zoals nesten in boomkronen. De gehanteerde onderzoeksmethode geeft in principe een goed beeld van voorkomen van de soort. Er is echter niet vermeld of er ook gelet is op verblijfplaatsen van eekhoorns in boomholten. Het eerste onderzoeksmomenten was op 1 maart 2021, waarmee het onderzoek inmiddels meer dan drie jaar oud is. Het aannemelijk dat de eekhoorn nog altijd voorkomt op het landgoed. Exacte nestlocaties kunnen echter gewijzigd zijn. De onderzoeksgegevens zijn daarmee niet meer actueel. In de afgelopen drie jaar zijn er in de NDFF nog enkele waarnemingen bekend van eekhoorn langs de zuidgrens van het plangebied.

In het nader onderzoek wordt geconcludeerd dat leefgebied van de eekhoorn verloren gaat. Enerzijds door het kappen van bomen en het verwijderen van struweel en anderzijds door een toename in gebruik van het plangebied. Zoals beschreven in paragraaf 2.2, worden er binnen het huidige voornemen slechts enkele

²⁴ Mondelinge communicatie John Mulder (28 februari 2024), Omgevingsdienst Veluwe IJssel

slechte bomen gekapt. Direct vernietiging van eekhoornnesten daarbij is niet op voorhand uitgesloten. Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd in het kwetsbare voortplantingsseizoen van de eekhoorn kunnen tevens nesten van eekhoorn in de directe omgeving van het plangebied worden verstoord en indirect worden vernietigd. Dit is een overtreding van artikel 11.54, lid 1a en 1b, van de Omgevingswet. Gezien opgaande vegetatie binnen het plangebied grotendeels behouden blijft en de beoogde groene inrichting van het landgoed in de eindsituatie worden permanent negatieve effecten op het moment uitgesloten.

Conclusie en vervolgstappen

Aan de hand van een eenmalig veldbezoek dienen potentiële eekhoornnesten in beeld gebracht te worden. Gebaseerd op de resultaten van het veldbezoek kunnen noodzakelijke vervolgstappen, als aanvullend onderzoek of het nemen van voorzorgsmaatregelen bepaald worden.

Algemeenvoorkomende soorten

Voorkomen

In de quickscan en het nader onderzoek is aangegeven dat meer algemeen voorkomend beschermde zoogdieren leefgebiedsfuncties kunnen hebben in en rondom het plangebied. Hierbij is aangegeven dat deze soorten vooral binding kunnen hebben met de weides, bosschages en struiken in en rondom het plangebied. Het gaat dan om soorten als egel, huismuis, huisspitsmuis, haas en konijn. Gedurende de quickscan in 2019 en tijdens het nader onderzoek zijn er individuen van egel, haas en konijn waargenomen in het plangebied.

Actualiteit en effectbeoordeling

Er is geen vastgesteld onderzoeksprotocol voor deze algemeen voorkomende zoogdiersoorten. Het onderzoek is gecombineerd met het onderzoek naar andere soorten. Er is gelet op het voorkomen van individuen en op sporen van de algemene zoogdiersoorten. De gehanteerde onderzoeksmethode geeft geen volledig beeld van het voorkomen van de soorten, maar wel een indicatie. In de afgelopen drie jaar zijn er in de NDFF nog waarnemingen bekend van konijn, haas en egel in en rondom het plangebied. Het is aannemelijk dat deze soorten nog altijd voorkomen op het landgoed. Exacte verblijfplaatsen zijn echter niet in beeld.

In het huidige voornemen gaat er voornamelijk ruigteland verloren in de vorm van de dierenweide in het noordelijk deel van het plangebied. Meer beschutte locaties als struwelen blijven onaangetast. Voornamelijk in de aanlegfase kan niet uitgesloten worden dat vast rust- en of verblijfplaatsen van algemeen voorkomende beschermde zoogdieren verloren gaan. Dan wel direct door het vergraven van de grond, dan wel indirect door langdurige verstoring. Dit kan leiden tot doding van individuen en betreft een overtreding van de Ow ten aanzien van algemene zoogdieren is daarmee niet uitgesloten. In de eindsituatie wordt de wijk groen opgezet waardoor deze weer beschikbaar is als leefgebied voor de soortgroep. Permanent negatieve effecten worden daarom uitgesloten.

Conclusie en vervolgstappen

Het voornemen leidt mogelijk tot een overtreding van de Ow ten aanzien van algemeen voorkomende beschermde zoogdieren als egel, haas en konijn. Gezien het vrijgestelde soorten betreft, is het aanvragen van een omgevingsvergunning bij de Provincie Gelderland niet noodzakelijk. Door het nemen van voorzorgsmaatregelen, vastgelegd in een ecologisch werkprotocol, dienen negatieve effecten als doding van deze soorten zo veel mogelijk voorkomen te worden.

3.3.3 Amfibieën

Poelkikker

Voorkomen

In de quickscan is aangegeven dat de poelkikker kan voortplanten in de aanwezige poelen/de vijver binnen het plangebied (poel 1 t/m 4; Figuur 2-4). Overwintering kan plaatsvinden op het land, in de directe omgeving van deze watervoerende elementen. Vervolgens is in het nader onderzoek aangegeven dat poel één veel karpers bevat, dat poel twee en vier in de zomer dichtgroeien en dat poel drie de meest geschikte poel voor amfibieën bleek te zijn vanwege de relatief lage hoeveelheid stekelbaarzen en de aanwezigheid van de kleine watersalamander. Dit is overigens enkel zo beschreven voor de kamsalamander maar hetzelfde geldt voor de poelkikker. Gedurende het nader onderzoek zijn geen poelkikkers aangetroffen, enkel bastaardkikkers.

Actualiteit en effectbeoordeling

In het nader onderzoek is aangegeven dat de veldbezoeken gericht waren op zichtwaarnemingen en het bemonsteren met netten. Daarnaast is er gelet op kooractiviteit, waarbij verwezen wordt naar het kennisdocument van BIJ12.²⁵ Tijdens het onderzoek is ook door middel van het plaatsen van fuiken bemonsterd. Het onderzoek is op deze manier uitgevoerd conform het Kennisdocument Poelkikker van BIJ12. Het eerste onderzoeksmomenten was op 20 mei 2021, waarmee het onderzoek op het moment nog geen drie jaar oud is. Hoewel de onderzoeksgegevens daarmee nog actueel zijn, verliezen deze wel dit jaar hun geldigheid. In de NDFF zijn er van de afgelopen drie jaar waarnemingen van poelkikker bekend in de poelen in het park Zuidbroek, circa 600 meter ten noorden van het plangebied.

De poelen in het plangebied hebben echter een matige geschiktheid voor de soort door verruiging en de aanwezigheid van vis. Aanvullend geldt dat poelkikkers vaak voorkomen in enigszins geïsoleerd vennen en dan betreft het vaak ook de enige soort ter plaatse. In dit geval werd tijdens het onderzoek in 2021 geconstateerd dat de poelen bevolkt worden door bastaardkikkers en deze soort is dan dominant ten opzichte van andere soorten groene kikkers. De soort is destijds uitgesloten naar aanleiding van het onderzoek. Echter vanwege het voorkomen van de soort in de directe omgeving en het feit dat het onderzoek bijna verouderd is kan de soort niet meer worden uitgesloten. Het uitvoeren van nader onderzoek naar het voorkomen van de soort in de poelen is noodzakelijk. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek dient mogelijk een omgevingsvergunning aangevraagd te worden.

Daarnaast kunnen als gevolg van het aantasten van poel drie en mogelijk de oevers van overige poelen voornamelijk in de aanlegfase vast rust- en of verblijfplaatsen van algemeen voorkomende beschermde amfibieën, als bastaardkikker, verloren gaan. Hierbij kunnen tevens individuen worden verwond of gedood. In de eindsituatie wordt de wijk groen en met natuurlijke oevers opgezet waardoor deze weer beschikbaar is als leefgebied voor de soortgroep. Permanent negatieve effecten worden daarom uitgesloten.

Conclusie en vervolgstappen

Nader soortgericht veldonderzoek moet de functie van het plangebied voor de poelkikker in beeld brengen. Aan de hand van de resultaten van het onderzoek kunnen noodzakelijke vervolgstappen, zoals het aanvragen van een omgevingsvergunning bij de Provincie Gelderland bepaald worden. Onderzoek naar de poelkikker kan uitgevoerd worden in de periode mei tot en met juli. Het voornemen leidt mogelijk ook tot een overtreding van de Ow ten aanzien van algemeen voorkomende beschermde amfibieën als bastaardkikker. Gezien het vrijgestelde soorten betreft, is het aanvragen van een omgevingsvergunning bij de Provincie Gelderland niet noodzakelijk. Door het nemen van voorzorgsmaatregelen, vastgelegd in een ecologisch werkprotocol dienen negatieve effecten op deze soorten zo veel mogelijk voorkomen te worden.

²⁵ BIJ12 (2017). Kennisdocument Poelkikker, versie 1.0 (BIJ12-2017-014). Utrecht, Nederland.

Kamsalamander

Voorkomen

In de quickscan is aangegeven dat de kamsalamander zich kan voortplanten in de aanwezige poelen/de vijver binnen het plangebied (poel 1 t/m 4). Overwintering kan plaatsvinden op het land, in de directe omgeving van deze watervoerende elementen. Vervolgens is in het nader onderzoek aangegeven dat poel één veel karpers bevat, dat poel twee en vier in de zomer dichtgroeien en dat poel drie de meest geschikte poel voor amfibieën bleek te zijn vanwege de relatief lage hoeveelheid stekelbaarzen en de aanwezigheid van de kleine watersalamander. Gedurende het nader onderzoek zijn geen kamsalamander aangetroffen.

Actualiteit en effectbeoordeling

In het nader onderzoek is aangegeven dat de veldbezoeken gericht waren op zichtwaarnemingen, het bemonsteren met netten en het plaatsen van fuiken. Er wordt daarbij verwezen naar het kennisdocument van BIJ12.²⁶ In het kennisdocument wordt voor het vangen middels schepnet en fuikjes echter de periode mei-juni geadviseerd en dienen de fuiken minimaal drie nachten achter elkaar geplaatst en gecontroleerd te worden. Hier is gedurende het nader onderzoek echter van afgeweken. De fuiken hebben één nacht in april en één nacht in mei gestaan. Het uitgevoerde fuikenonderzoek is tevens niet conform de soorteninventarisatieprotocollen van het NGB.²⁷ Deze vereist ook minimaal drie bezoeken voor de fuiken, maar geeft wel aan dat dit vanaf half maart al zou mogen. De methode is gecombineerd met het scheppen, wat conform het NGB soortinventarisatieprotocol in twee rondes in de periode half maart tot en met juli gedaan mag worden. Daarmee kan gesteld worden dat er gewerkt is conform het inventarisatieprotocol van het NGB. Het eerste onderzoeksmoment was op 14 april 2021, waarmee het onderzoek op het moment meer dan drie jaar oud is. In de NDFF zijn er van de afgelopen drie jaar waarnemingen van de kamsalamander bekend in een poel, op circa 1,8 kilometer ten zuidoosten van het plangebied, aan de overzijde van de A50. Evenals beschreven voor de poelkikker is aangegeven dat de poelen in het plangebied matig geschikt zijn voor de soort door verruiging en de aanwezigheid van vis. Aanvullend geldt dat het plangebied door de tussenliggende snelweg lastig bereikbaar is voor de soort. Aan de hand van deze gegevens kan de kamsalamander op het moment uitgesloten worden binnen het plangebied. Een overtreding van de Ow ten aanzien van de soort is uitgesloten.

Conclusie en vervolgstappen

Het voorkomen van de kamsalamander en daarmee een overtreding van de Ow ten aanzien van de soort is uitgesloten. Het nemen van vervolgstappen is niet noodzakelijk.

3.3.4 Ongewervelden

Gevlekte witsnuitlibel

Voorkomen

In de quickscan is geconcludeerd dat de waterafvoersloten en poelen (poel 1 t/m 4) met natuurlijke oevers een geschikt habitat bieden voor de gevlekte witsnuitlibel. Vervolgens is in het nader onderzoek gesteld dat van de vier op het terrein aanwezige poelen er slechts twee geschikt geacht worden als potentieel voortplantingsgebied voor de gevlekte witsnuitlibel. Dit betreft poel 3 en 4, welke dan ook zijn onderzocht. Tijdens deze bezoeken werden diverse soorten libellen aangetroffen, zoals bijvoorbeeld bruine winterjuffer en vroege glazenmaker. Beide soorten zijn indicatorsoorten van een mesotrofe waterkwaliteit en worden ook aangetroffen op plaatsen waar de gevlekte witsnuitlibel voorkomt. De gevlekte witsnuitlibel werd desondanks niet aangetroffen. De poelen zijn vrij arm aan libellensoorten. De meest bijzondere soort die werd aangetroffen is de vroege glazenmaker.

²⁶ BIJ12 (2017). Kennisdocument Kamsalamander, versie 1.0 (BIJ12-2017-010). Utrecht, Nederland.

²⁷ Netwerk Groene Bureaus, werkgroep 'Standaarden en protocollen' (2023). Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie nov 2023) via: <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/soortinventarisatieprotocollen/protocollen-vis-amfibie-reptiel-vogel>

Actualiteit en effectbeoordeling

Er is geen vastgesteld onderzoeksprotocol voor de gevlekte witsnuitlibel. In de quickscan is dan ook aangegeven dat het onderzoek naar de soort maatwerk is. In het nader onderzoek wordt verwezen naar BIJ12. Er is echter geen Kennisdocument voor de soort. Het onderzoek naar de gevlekte witsnuitlibel is uitgevoerd middels twee veldbezoeken eind mei en eind juni. Dit komt overeen met de geadviseerde periode in de “Handleiding waarnemingen Nederlandse libellen” van de Vlinderstichting²⁸. Tijdens het eerste onderzoek is een inventarisatie gedaan door middel van zichtwaarnemingen op volwassen insecten en waar mogelijk het vaststellen van larvenhuidjes. Tijdens de tweede inventarisatie is gelet op volwassen exemplaren. Daarnaast kan aanwezigheid van de soort ook worden vastgesteld met behulp van eDNA maar daar is in dit geval niet voor gekozen. De gehanteerde methode geeft een goed beeld van het voorkomen van de soort op het landgoed. Het eerste onderzoeksmomenten was op 20 mei 2021. Hoewel de onderzoekgegevens daarmee nog actueel zijn verliest het onderzoek binnenkort zijn geldigheid. In de NDFF zijn er van de afgelopen drie jaar waarnemingen géén waarnemingen van de soort bekend in de omgeving van het plangebied. De meest recente waarneming is gedaan in 2020, in een poel circa twee kilometer ten noorden van het plangebied. Evenals beschreven voor de amfibieën is het water in het plangebied matig geschikt voor libellen door verruiging en de aanwezigheid van vis. Aanvullend geldt dat het bekende biotoop, heide en hoogveen ontbreekt binnen het plangebied. Aan de hand van deze gegevens kan de gevlekte witsnuitlibel op het moment uitgesloten worden binnen het plangebied. Een overtreding van de Ow ten aanzien van de soort is uitgesloten.

Conclusie en vervolgstappen

Het voorkomen van de gevlekte witsnuitlibel en daarmee een overtreding van de Ow ten aanzien van de soort is uitgesloten. Het nemen van vervolgstappen is niet noodzakelijk.

3.4 Samenvatting

In de tabel op de volgende pagina is een samenvatting van de in paragraaf 3.2. en 3.3. beschreven conclusies opgenomen (Tabel 3-1). Deze tabel beschrijft onder andere het mogelijk voorkomen van de soorten in het plangebied, de effecten op de soorten als gevolg van het voornemen en de benodigde vervolgstappen.

²⁸ Vlinderstichting. 2004. Handleiding waarnemingen Nederlandse libellen.

Projectgerelateerd

Tabel 3-1. Samenvatting van de quickscans, nader onderzoek, de geldigheid hiervan en de conclusie en benodigde vervolgstappen.

Conclusies onderzoeken 2021				Analyse geldigheid/actualiteit onderzoeksgegevens					
Mogelijk aanwezige soort(en)	Potentiële leefgebiedsfuncties in plangebied	Conclusie aanwezigheid nader onderzoek	Conclusie effecten nader onderzoek	Onderzoek uitgevoerd conform geldend protocol	Datum eerste bezoek in 2021	Nieuwe waarnemingen NDFF sinds 2021	Soort onderdeel van het SMP	Komt voor volgens SMP	Conclusie & vervolgstappen
Vogels									
Huismus	Gebouw 103C, 105, 107 & 112	Uitgesloten	Geen	Ja	13 april	Nee	Ja	Ja, deels hoge geschiktheid en waarnemingen anders dan nestlocaties	Onderzoeksgegevens gedurende de uitvoering niet meer actueel. Soort kan voorkomen volgens SMP.
Gierzwaluw	Gebouw 107 & 112	Foerageergebied aangetoond	Geen	Ja	14 juni	Ja (MUS telling)	Ja	Ja, deels hoge geschiktheid en waarnemingen anders dan nestlocaties	<u>Advies:</u> Werken conform het SMP Apeldoorn: voorzorgsmaatregelen en compenserende maatregelen zijn noodzakelijk/
Broedvogels (algemeen en JBN) gebonden aan vegetatie	Gras, struweel en houtopstanden binnen het plangebied.	Typische soorten parklandschap aanwezig. Mogelijk leefgebied sperwer.	Verlies functioneel leefgebied Ontheffing noodzakelijk	Nee	14 april	Ja waarnemingen roek en sperwer en algemeen voorkomende soorten van parklandschap	Nee	N.v.t.	Gegevens niet meer actueel. Aanwezigheid jaarrond beschermde nesten dient nader in beeld gebracht te worden. <u>Advies:</u> Gebied opnieuw éénmalig inspecteren op nesten.
Kerkuil	Nestkast gebouw 112	Uitgesloten	Geen	Ja	26 februari	Nee	Nee	N.v.t.	In 2024 zijn sporen van kerkuil gevonden in het plangebied (zie toelichting paragraaf 3.3). Gegevens zijn daarmee niet meer actueel. Aanwezigheid functioneel leefgebied dient nader in beeld gebracht te worden. <u>Advies:</u> nader soortgericht onderzoek.

Projectgerelateerd

Conclusies onderzoeken 2021				Analyse geldigheid/actualiteit onderzoeksgegevens					Conclusie & vervolgstappen
Mogelijk aanwezige soort(en)	Potentiële leefgebieds-functies in plangebied	Conclusie aanwezigheid nader onderzoek	Conclusie effecten nader onderzoek	Onderzoek uitgevoerd conform geldend protocol	Datum eerste bezoek in 2021	Nieuwe waarnemingen NDFF sinds 2021	Soort onderdeel van het SMP	Komt voor volgens SMP	
Steenuil	Nestbomen en functioneel leefgebied.	Uitgesloten	Geen	Ja	26 februari	Nee	Nee	N.v.t.	Gegevens niet meer actueel. Aanwezigheid functioneel leefgebied dient nader in beeld gebracht te worden. <i>Advies:</i> nader soortgericht onderzoek.
Zoogdieren									
Gewone dwergvleermuis	Zomerverblijfplaatsen in aanwezige bebouwing	Vastgesteld Gebouw 101, 105, 112	Vernietiging verblijfplaats	Ja	20 mei	Nee	Ja	Ja	Onderzoeksgegevens gedurende de uitvoering niet meer actueel. Soorten kunnen voorkomen volgens SMP. Negatieve effecten zijn niet uitgesloten. <i>Advies:</i> Werken conform het SMP Apeldoorn: voorzorgsmaatregelen en compenserende maatregelen zijn noodzakelijk
	Paarverblijfplaatsen in aanwezige bebouwing	Vastgesteld Gebouw 101, 105, 112	Vernietiging verblijfplaats	Ja	20 mei	Nee	Ja	Ja	
	Winterverblijfplaatsen in aanwezige bebouwing	Vastgesteld Gebouw 107	Vernietiging verblijfplaats	Ja	20 mei	Nee	Ja	Ja	
Ruige dwergvleermuis	Zomer-verblijfplaatsen in aanwezige bebouwing	Vastgesteld Gebouw 105, 112	Vernietiging verblijfplaats	Ja	20 mei	Nee	Ja	Ja	
Laatvlieger en gewone	Zomer, paar en winterverblijfplaatsen in	Uitgesloten	Geen	Ja	20 mei	Nee	Ja	Nee	

Projectgerelateerd

Conclusies onderzoeken 2021				Analyse geldigheid/actualiteit onderzoeksgegevens					Conclusie & vervolgstappen
Mogelijk aanwezige soort(en)	Potentiële leefgebiedsfuncties in plangebied	Conclusie aanwezigheid nader onderzoek	Conclusie effecten nader onderzoek	Onderzoek uitgevoerd conform geldend protocol	Datum eerste bezoek in 2021	Nieuwe waarnemingen NDFF sinds 2021	Soort onderdeel van het SMP	Komt voor volgens SMP	
grootoor-vleermuis	aanwezige bebouwing								
Vleermuizen boombewonend: Ruige dwerg-vleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis	Zomer, paar en winterverblijfplaatsen in aanwezige bomen	Uitgesloten	Geen	Nee	Nvt	Nee	Nee	Nee	Gegevens zijn niet volledig. Aanwezigheid verblijffuncties in te kappen bomen dient nader onderzocht te worden. <u>Advies:</u> Gebied opnieuw éénmalig inspecteren op boomholten.
Vleermuis vliegroutes en foerageergebied	Vliegroutes langs lijnvormige elementen Foerageergebied in opgaande vegetatie en boven water-voerende elementen	Aangetoond	Vernietiging indien verlichting richting de omgeving toeneemt. Vernietiging essentieel foerageergebied door het verhard van grasvelden	Ja	20 mei	Nee	Nee	N.v.t.	Gegevens niet meer actueel echter, overtreding Ow kan voorkomen worden door het beperken van kunstlicht en minimaliseren strooilicht.
Das	Verblijfplaatsen en foerageergebied in bosschages en ruigteranden binnen het plangebied	Niet besproken in quickscan 2021	Geen	N.v.t.	N.v.t.	Ja	Nee	N.v.t.	Gegevens quickscan zijn niet meer actueel. Aanwezigheid beschermde verblijfplaatsen dient nader in beeld gebracht te worden. <u>Advies:</u> Gebied opnieuw éénmalig inspecteren op sporen.

Projectgerelateerd

Conclusies onderzoeken 2021				Analyse geldigheid/actualiteit onderzoeksgegevens					Conclusie & vervolgstappen
Mogelijk aanwezige soort(en)	Potentiële leefgebiedsfuncties in plangebied	Conclusie aanwezigheid nader onderzoek	Conclusie effecten nader onderzoek	Onderzoek uitgevoerd conform geldend protocol	Datum eerste bezoek in 2021	Nieuwe waarnemingen NDFF sinds 2021	Soort onderdeel van het SMP	Komt voor volgens SMP	
Boommarter	Verblijfplaatsen en foerageergebied in bosschages, ruigteranden en bebouwing binnen het plangebied	Niet besproken in quickscan 2021	Geen	N.v.t.	N.v.t.	Ja	Nee	N.v.t.	Gegevens quickscan zijn niet meer actueel. Aanwezigheid beschermde verblijfplaatsen dient nader in beeld gebracht te worden. <u>Advies:</u> Gebied opnieuw inspecteren op sporen.
Kleine marterachtigen	Verblijfplaatsen en foerageergebied in bosschages en ruigteranden binnen het plangebied	Aangetoond voor bunzing	Vernietiging verblijfplaats(en)	Ja	18 juni	Nee	Nee	N.v.t.	Gegevens actueel, vervolgstap betreft het aanvragen van een omgevingsvergunning voor vernietiging van leefgebied. <u>Advies:</u> Overgaan tot vergunningsaanvraag.
Steenmarter	Verblijfplaatsen en foerageergebied in bosschages, ruigteranden en bebouwing binnen het plangebied	Steenmarter komt passerend voor	Geen	Onderzoek geeft voldoende beeld	Gecombineerd met de andere onderzoeken verspreid over hele veldseizoen	Nee	Ja	Mogelijk	Onderzoeksgegevens gedurende de uitvoering niet meer actueel. Soort kan voorkomen volgens SMP. <u>Advies:</u> Werken conform het SMP Apeldoorn: voorzorgsmaatregelen en compenserende maatregelen zijn noodzakelijk.
Eekhoorn	Verblijfplaatsen en foerageergebied in bosschages en ruigteranden binnen het plangebied.	Aangetoond	Vernietiging verblijfplaats	Onderzoek geeft voldoende beeld	Gecombineerd met de andere onderzoeken verspreid over hele veldseizoen	Nee	Nee	N.v.t.	Gegevens niet meer actueel. Aanwezigheid beschermde nesten dient nader in beeld gebracht te worden. <u>Advies:</u> Gebied opnieuw éénmalig inspecteren op nesten.

Projectgerelateerd

Conclusies onderzoeken 2021				Analyse geldigheid/actualiteit onderzoeksgegevens					Conclusie & vervolgstappen
Mogelijk aanwezige soort(en)	Potentiële leefgebiedsfuncties in plangebied	Conclusie aanwezigheid nader onderzoek	Conclusie effecten nader onderzoek	Onderzoek uitgevoerd conform geldend protocol	Datum eerste bezoek in 2021	Nieuwe waarnemingen NDFF sinds 2021	Soort onderdeel van het SMP	Komt voor volgens SMP	
Algemeen voorkomende beschermde soorten als: muizen, konijn, haas	Verblijfplaatsen en foerageergebied in bosschages en ruigteranden binnen het plangebied.	Aangetoond	Vernietiging verblijfplaats en mogelijk doding van individuen.	Onderzoek geeft voldoende beeld	Gecombineerd met de andere onderzoeken verspreid over hele veldseizoen	Ja	Nee	Nee	Gezien het vrijgestelde soorten betreft, is het aanvragen van een omgevingsvergunning bij de Provincie Gelderland niet noodzakelijk. Door het nemen van voorzorgsmaatregelen, vastgelegd in een ecologisch werkprotocol dienen negatieve effecten op deze soorten zo veel mogelijk voorkomen te worden.
Amfibieën									
Poelkikker	Verblijfplaatsen in water-voerende elementen en aangrenzend landhabitat	Uitgesloten	Geen	Ja	20 mei	Ja	Nee	N.v.t.	Gegevens zijn niet meer actueel. Aanwezigheid verblijffuncties in en nabij poelen dient nader onderzocht te worden. <u>Advies:</u> nader soortgericht onderzoek.
Kamsalamander	Verblijfplaatsen in water-voerende elementen en aangrenzend landhabitat	Uitgesloten	Geen	Ja	14 april	Geen	Nee	N.v.t.	Soort op basis van bevindingen aanwezig biotoop uitgesloten. Geen vervolgstappen nodig.
Algemeen voorkomende beschermde soorten als bastaardkikker	Verblijfplaatsen in water-voerende elementen en aangrenzend landhabitat	Aangetoond	Vernietiging verblijfplaats en mogelijk doding van individuen.	Onderzoek geeft voldoende beeld	Gecombineerd met de andere onderzoeken verspreid over hele veldseizoen	Ja	Nee	Nee	Gezien het vrijgestelde soorten betreft, is het aanvragen van een omgevingsvergunning bij de Provincie Gelderland niet noodzakelijk. Door het nemen van voorzorgsmaatregelen, vastgelegd in een ecologisch

Projectgerelateerd

Conclusies onderzoeken 2021				Analyse geldigheid/actualiteit onderzoeksgegevens					Conclusie & vervolgstappen
Mogelijk aanwezige soort(en)	Potentiële leefgebiedsfuncties in plangebied	Conclusie aanwezigheid nader onderzoek	Conclusie effecten nader onderzoek	Onderzoek uitgevoerd conform geldend protocol	Datum eerste bezoek in 2021	Nieuwe waarnemingen NDFF sinds 2021	Soort onderdeel van het SMP	Komt voor volgens SMP	
									werkprotocol dienen negatieve effecten op deze soorten zo veel mogelijk voorkomen te worden.
Ongewervelden									
Gevlekte witsnuilibel	Verblijfplaatsen in water-voerende elementen	Uitgesloten	Geen	Ja	20 mei	Geen	Nee	N.v.t.	Soort op basis van bevindingen aanwezig biotoop uitgesloten. Geen vervolgstappen nodig.
Sleedoornpage, teunisbloempijlst aart, grote vos	Voortplantingsplaatsen en foerageergebied in bosschages en ruigteranden binnen het plangebied.	Niet besproken in quickscan 2021	Geen	N.v.t.	N.v.t.	Ja	Nee	N.v.t.	Gegevens quickscan zijn niet meer actueel. Aanwezigheid beschermde verblijfplaatsen dient nader in beeld gebracht te worden. <u>Advies:</u> Gebied opnieuw éénmalige inspecteren op het voorkomen van waardplanten.
Reptielen									
Hazelworm	Verblijfplaatsen en foerageergebied in bosschages en ruigteranden binnen het plangebied	Uitgesloten in quickscan 2021	Geen	N.v.t.	N.v.t.	Ja	Nee	N.v.t.	Gegevens quickscan zijn niet meer actueel. Aanwezigheid beschermd leefgebied dient nader in beeld gebracht te worden. <u>Advies:</u> nader soortgericht onderzoek.

4 Soortmanagementplan gemeente Apeldoorn

De gemeente Apeldoorn heeft sinds 2019 een Soortmanagementplan (hierna: SMP).²⁹ Een SMP is een onderbouwing voor een gebiedsgerichte ontheffing, gericht op gebouwbewonende soorten waarmee de duurzame instandhouding van deze soorten wordt geborgd. Het doel van het SMP is tevens dat procedures in het kader van wetgeving worden versimpeld. Hiervoor is in 2019 het voorkomen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, tweekleurige vleermuis, huismus en gierzwaluw in de gemeente in kaart gebracht. In april 2022 is de gebiedsgerichte ontheffing uitgebreid met de steenmarter.³⁰ In het SMP zijn maatregelen beschreven om negatieve effecten op deze soorten te voorkomen en/of te minimaliseren.

4.1 Gebruiksmogelijkheden ontheffing

De gebiedsontheffing kan voor verschillende ingrepen aan woningen en gebouwen die invloed kunnen hebben op beschermde soorten worden ingezet. Het gaat hierbij om de volgende ingrepen:

- Beheer en onderhoud van gebouwen (zoals schilderwerk, voegwerk, werkzaamheden aan dakgoten en dakpannen);
- Renovatie van gebouwen;
- Verduurzaming van gebouwen (zoals dak- en spouwisolatie);
- Sloop van gebouwen;
- Verwijderen van asbest;
- Vervangen van gevelbetimmering, boeiboorden en luiken;
- Plaatsen van zonnepanelen.

Voor de herinrichting van Landgoed de Wellen worden onder andere gebouwen gesloopt. Dit is een ingreep die onder de gebiedsontheffing van de gemeente Apeldoorn valt. Voor eventuele overtreding van de Wnb³¹ ten aanzien van gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, huismus, gierzwaluw en steenmarter hoeft dan ook geen ontheffing aangevraagd te worden en kan gewerkt worden volgens het SMP.

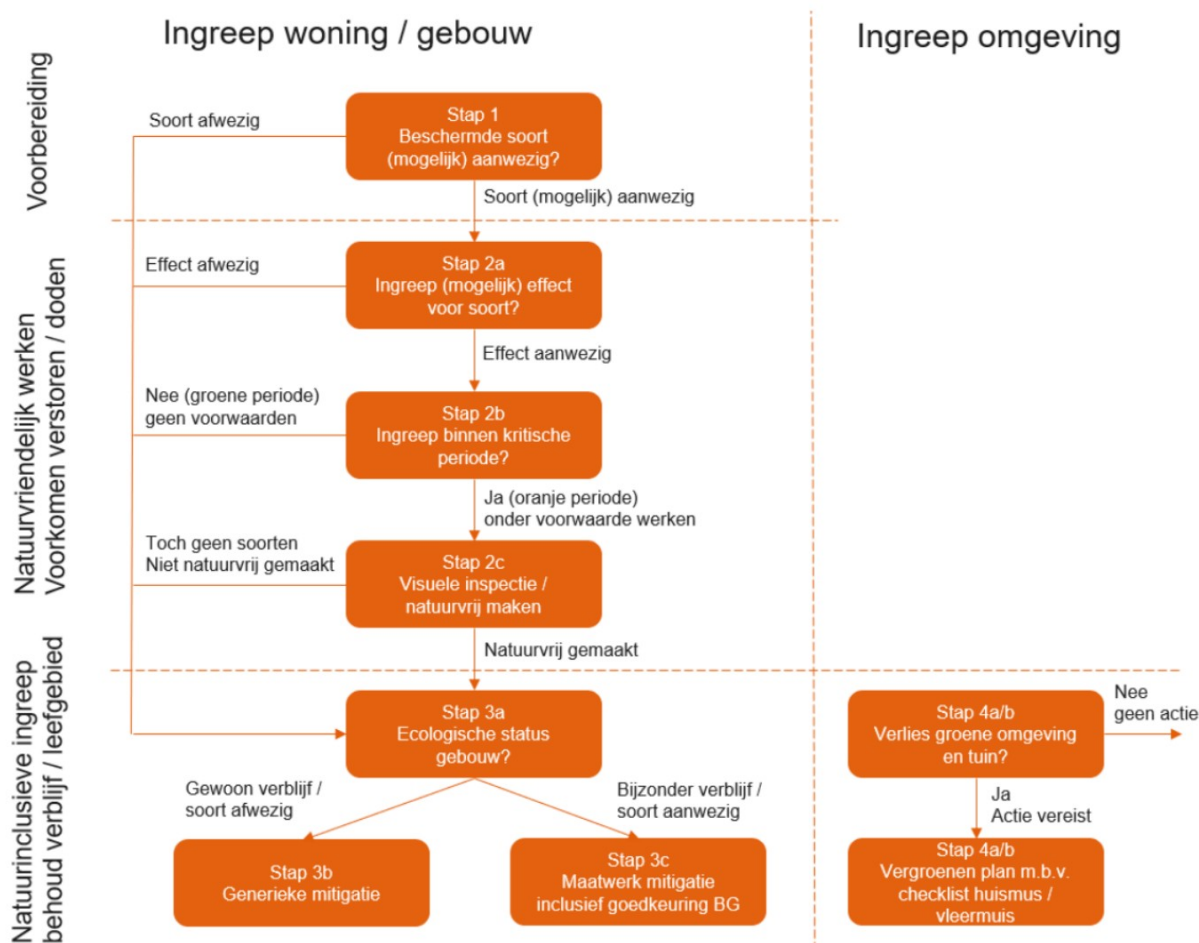
4.2 Werken volgens het SMP

In hoofdstuk 6 van het SMP is voor projectontwikkelaars het beschermingsplan voor gebouwbewonende soorten beschreven. Door het volgen van het stappenplan wordt inzichtelijk gemaakt welke maatregelen bij welke werkzaamheden en het voorkomen van welke soorten genomen moeten worden (Figuur 4-1)²⁹. Indien volgens de gebiedsontheffing gewerkt wordt is het volgen van het stappenplan verplicht.

²⁹ Arcadis (2019). Soortmanagementplan (SMP) gebouwbewonende soorten Apeldoorn. Gebiedsgerichte bescherming van vogels en vleermuizen bij onderhoud, renovatie en verduurzaming. In opdracht van gemeente Apeldoorn en in samenwerking met provincie Gelderland en woningcorporaties Ons Huis, De Goede Woning en Woonmensen, d.d. 12 maart 2019, Maastricht.

³⁰ Provincie Gelderland (2022). Besluit wijziging Verleende ontheffing Wet natuurbescherming – soortbescherming, zaaknummer: 2021-003913, d.d. 21 april 2022.

³¹ Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden waarin de Wnb is opgenomen. De werking van de wet, gebaseerd op de Vogel- en Habitatrichtlijn, is hierdoor niet gewijzigd. Echter omdat de gebiedsontheffing is aangevraagd ten tijde van de Wnb wordt nog over de Wnb gesproken.

Figuur 4-1. Het stappenplan die projectontwikkelaars moeten volgen indien zij willen werken onder de gebiedsontheffing.²⁹

Stap 1: bepalen (kans) aanwezigheid beschermde soorten

Na het raadplegen van de resultaten van het veldonderzoek blijkt dat er 3 zomer-/paarverblijfplaatsen in het plangebied zijn waargenomen. In twee gebouwen ten zuidoosten net buiten het plangebied is een kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis en een zomerverblijfplaats van gewone grootoorvleermuis waargenomen. Verder zijn er in het plangebied gedurende het veldonderzoek enkele waarnemingen gedaan van laatvlieger maar zijn geen verblijfplaatsen van de soort aangetroffen in of nabij het plangebied. Voor huismus en gierzwaluw geldt dat tijdens het veldonderzoek een enkele waarneming is gedaan van beide soorten in het plangebied maar dat het in het plangebied ontbreekt aan nestlocaties van beide soorten.

Bij de aanwezigheid van gebouwbewonende soorten wordt onderscheidt gemaakt in bijzondere en niet bijzondere verblijfsfuncties. Hierbij worden kraam- en massawinterverblijfplaatsen van vleermuizen en verblijfplaatsen van kolonies huismussen en gierzwaluwen aangeduid als bijzonder verblijfsfuncties. Deze verblijfplaatsen hebben namelijk een belangrijke functie in het kader van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Vanuit het eerder uitgevoerde nader onderzoek is gebleken dat in het plangebied een winterverblijfplaats van acht tot tien individuen van gewone dwergvleermuis aanwezig is.

Stap 2a: bepalen kans op effect vanuit ingreep

In het SMP is een kruistabel opgenomen waarmee inzichtelijk wordt gemaakt welk voornemen voor welke soorten kan leiden tot negatieve effecten (

Projectgerelateerd

Ruimtelijke ingreep	Impact ingreep	Gewone dwergvleermuis	Laatvlieger	Gewone grootoorvleermuis	Huismus	Gierzwaluw
Sloop bebouwing	Gevel / dak(rand)					
Renovatie compleet	Gevel / dak(rand)					
Spouwmuurisolatie	Gevel / dakrand					
Isolatie dak	Dak / dakrand					
Schilderwerk buiten inclusief schilderen luiken en insteigeren	Gevel					
Vervangen kozijnen (spouw tijdelijk open)	Gevel					
Gevelreiniging	Gevel					
Verwijderen bomen en struiken in tuin	Tuin					
Plaatsen zonnepanelen en -boilers	Dak					
Bouw dakkapel	Dak / dakrand					
Asbest verwijderen	Gevel/ dak(rand)					

rood = conflict ingreep (bij aanwezigheid); oranje = mogelijk conflict ingreep (bij aanwezigheid); groen = geen conflict (ingreep buiten de voorkeursplek van verblijfplaats)

Tabel 4-1). Er wordt gewerkt met een kleurensysteem waarbij een rode kleur een conflict ingreep en oranje een mogelijk conflict ingreep aangeven indien de soorten aanwezig zijn. Een groene kleur geeft geen conflict aan omdat de ingreep buiten de voorkeursplek van de verblijfplaats valt. Na raadplegen van de tabel kan geconcludeerd worden dat de ruimtelijke ingrepen in het plangebied (sloop bebouwing en verwijderen bomen en struiken in tuin) (mogelijk) leiden tot een conflict ingreep (rode en oranje kleur). In dit geval moet gewerkt worden buiten de kwetsbare soorten van de desbetreffende soort(en) (stap 2b).

Projectgerelateerd

Ruimtelijke ingreep	Impact ingreep	Gewone dwergvleermuis	Laatvlieger	Gewone grootvleermuis	Huismus	Gierzwaluw
Sloop bebouwing	Gevel / dak(rand)					
Renovatie compleet	Gevel / dak(rand)					
Spouwmuurisolatie	Gevel / dakrand					
Isolatie dak	Dak / dakrand					
Schilderwerk buiten inclusief schilderen luiken en insteigeren	Gevel					
Vervangen kozijnen (spouw tijdelijk open)	Gevel					
Gevelreiniging	Gevel					
Verwijderen bomen en struiken in tuin	Tuin					
Plaatsen zonnepanelen en -boilers	Dak					
Bouw dakkapel	Dak / dakrand					
Asbest verwijderen	Gevel/ dak(rand)					

rood = conflict ingreep (bij aanwezigheid); oranje = mogelijk conflict ingreep (bij aanwezigheid); groen = geen conflict (ingreep buiten de voorkeursplek van verblijfplaats)

Tabel 4-1. Kans op wettelijke overtreding Wnb per ruimtelijke ingreep op basis van kruistabel 'ingreep' versus 'soorten' zoals opgenomen in het SMP van de gemeente Apeldoorn. De ingrepen voor de herinrichting van landgoed de Wellen zijn zwart omlijnd.²⁹

Stap 2b: werken buiten de gevoelige periode

In gebruik zijnde verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten zijn erg kwetsbaar. Afhankelijk van de periode van het jaar en de functie van de verblijfplaats wordt deze bewoond. Gedurende de periode dat een verblijfplaats in gebruik is kunnen werkzaamheden leiden tot negatieve effecten op deze verblijfplaats. Gedurende deze periode kunnen dan ook geen werkzaamheden uitgevoerd worden. Buiten deze kwetsbare periode kunnen met het nemen van maatregelen wel werkzaamheden worden uitgevoerd. Indien voorafgaand aan de kwetsbare periode maatregelen zijn genomen om de verblijfplaats ongeschikt te maken kunnen werkzaamheden wel plaatsvinden tijdens de kwetsbare periode. Dit dient door een ecooloog te worden begeleid.

In het ontheffingsbesluit is een natuurkalender opgenomen waarin per maand de gevoeligheid van de soort(groep) is aangegeven (Tabel 4-2). Hierbij betekent een rode kleur dat er in die periode geen werkzaamheden uitgevoerd mogen worden tenzij voorafgaand aan deze periode het gebouw natuurvrij is gemaakt. De oranje kleur geeft aan dat er mitigerende maatregelen getroffen moeten worden als er in die periode gewerkt wordt. De groene kleur geeft aan dat de werkzaamheden zonder extra maatregelen kunnen worden uitgevoerd.

Projectgerelateerd

Tabel 4-2. Natuurkalender zoals opgenomen in het besluit wijziging verleende ontheffing Wet natuurbescherming – soortbescherming.³⁰

ST = steenmarter

HM = huismus

GZ = gierzwaluw

VL = vleermuissoorten

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
ST												
HM	*	*	*	*								*
GZ					**			**				
VL (1)								#	#			

(1) Geldt voor alle vleermuissoorten met uitzondering van de grootoorvleermuis (zie hieronder)

(*) indien het niet vriest

(**) afhankelijk van specifiek ecologisch oordeel van het moment (trek- en weersinvloeden)

(#) mits avondcontrole voor uitsluiten kraamactiviteit (laatvliegers)

In het plangebied zijn verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aanwezig. Na raadplegen van de natuurkalender blijkt dat er geen geschikte periodes zijn voor vleermuizen waarbinnen geen extra maatregelen genomen moeten worden (groen). Er wordt in de oranje periode gewerkt of in de rode periode als verblijfplaatsen in de oranje periode ongeschikt zijn gemaakt. Deze oranje periode loopt van begin tot eind april en augustus tot en met half oktober. De verblijfplaatsen dienen voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt te worden (stap 2c).

Stap 2c: Visuele inspectie/ natuurvrij maken

Het uitvoeren van de werkzaamheden in de oranje periode is niet te vermijden en is alleen mogelijk onder strikte voorwaarden. In het SMP is beschreven dat als in de oranje periode gewerkt wordt de aanwezige soorten 'ontmoedigd' moeten worden. Dit houdt in dat de soorten de betreffende gebouwen (tijdelijk) verlaten en in de directe omgeving op zoek gaan naar een alternatieve verblijfplaats. Dit dient begeleidt te worden door een ecooloog. Veelal gaat het hierbij om vleermuizen. Bij deze 'ontmoediging' dienen verplicht de volgende acties te worden genomen:

- Bij dakwerkzaamheden wordt door de ecooloog een visuele inspectie uitgevoerd. Als hieruit blijkt dat het gebouw bij nader inzien volledig ongeschikt en onbewoond is kan door worden gegaan met stap 3, anders wordt verdergegaan met deze stap.
- De bekende verblijfplaatsen worden onder begeleiding van een ecooloog handmatig gestript. De sloop van het gebouw vindt daarna plaats in kleine stappen. Hierdoor krijgen eventuele aanwezige vleermuizen de kans om zelfstandig te vertrekken. Verder dient de ecooloog maatregelen voor te stellen waar volgens gewerkt moet worden waardoor negatieve effecten op individuen beperkt worden.

- De verblijfplaatsen worden voorafgaand aan het voornemen ongeschikt gemaakt. Dit dient minimaal drie dagen (avondtemperatuur boven 10°C) te gebeuren. Bij kolonies is dit minimaal vijf dagen van tevoren. Voor het bepalen van de meest geschikte periode dient een ecooloog te worden ingeschakeld.
- Steigers en vangnetten worden niet in de nabijheid van in- en uitvliegopeningen opgesteld.
- Als de verblijfplaatsen verlaten dient door de betrokken ecooloog een natuurvrij-verklaring te worden afgegeven.

Algemene soorten en niet-bijzondere verblijfsfuncties

Indien in het gebouw algemene soorten en niet-bijzondere verblijfsfuncties aanwezig zijn kan gebruik worden gemaakt van het standaard werkprotocol dat is opgenomen in bijlage J van het SMP. Per type werkzaamheid is een standaard werkprotocol opgesteld. Er geldt een eigen verantwoordelijkheid voor het hanteren van het standaard werkprotocol en het inschakelen van een ter zake kundige ecooloog.

Bijzondere verblijfsfuncties en/of soorten

Indien in het gebouw een bijzondere verblijfsfunctie en/of bijzondere soorten aanwezig zijn is het opstellen van een ecologisch werkprotocol voor het uitvoeren van de werkzaamheden verplicht. Het ongeschikt maken van deze verblijfplaatsen vraagt namelijk maatwerk. Dit ecologisch werkprotocol dient te worden opgesteld door een ecooloog. Dit ecologisch werkprotocol moet te allen tijde op locatie aanwezig te zijn en de betrokken partijen dienen bekend te zijn met de inhoud hiervan.

De ecooloog die de werkzaamheden begeleidt dient een ecologisch logboek bij te houden waarin bevindingen en mondelingen aanwijzingen worden vastgelegd. Dit logboek dient gedurende de uitvoering van de werkzaamheden continue geactualiseerd en beschikbaar gesteld te worden aan de projectleider en betrokken aannemer. Indien wordt afgeweken van het ecologisch werkprotocol worden passende maatregelen getroffen om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen. Dit wordt tevens met de projectleider besproken.

Indien in het gebouw geen verblijfplaatsen van beschermde soorten meer aanwezig zijn wordt deze door de ecooloog natuurvrij verklaard door middel van een Natuurvrijverklaring. De ecooloog controleert hierbij of het ongeschikt maken van het gebouw op de juiste manier heeft plaatsgevonden en er geen kans bestaat dat beschermde soorten aanwezig zijn in het gebouw. Deze verklaring wordt schriftelijk vastgelegd en ondertekend door de ecooloog. Zonder deze verklaring mogen geen werkzaamheden plaatsvinden.

Stap 3a: Bepalen ecologische status

Voor het bepalen van de mitigatieopgave dient de initiatiefnemer na te gaan wat de ecologische status is van het gebouw. Dit kan gedaan worden door het raadplegen van het GIS-bestand en de resultaten van de visuele inspectie. Uit deze analyse kan het volgende blijken en van toepassing zijn:

- Generieke taakstelling
Dit zijn gebouwen zonder ecologische status of met gewone verblijfplaatsen van algemene soorten. Voor deze gebouwen dient een standaard mitigatie taakstelling te worden uitgevoerd. Hiervoor is geen goedkeuring nodig van bevoegd gezag en kan gewerkt worden volgens het SMP. Wel moeten voor de bestaande/nieuwe woningen natuur inclusieve maatregelen worden genomen. Zie stap 3b.
- Maatwerk mitigatie
Dit zijn gebouwen waarbij een bijzondere verblijfsfunctie en/of bijzondere soort aanwezig is. Het gaat hierbij om een kraamkolonie of massawinterverblijfplaats van vleermuizen en kolonie van huismus of gierzwaluw. Voor deze categorie zijn meer restricties en kent een hogere taakstelling. De natuur inclusieve maatregelen van bestaande/nieuwe woningen vraagt meer maatwerk en er is goedkeuring nodig van bevoegd gezag. Zie stap 3c.

Projectgerelateerd

Voor landgoed De Wellen geldt dat er zowel gewerkt kan worden met de generieke taakstelling (drie zomer- en paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis) als dat maatwerk mitigatie nodig is (winterverblijfplaats gewone dwergvleermuis).

Stap 3b: Generieke mitigatie

Bij alle gebouwen wordt een standaardpakket aan maatregelen genomen ongeacht of er beschermde soorten voorkomen in het gebouw. Hiermee wordt een plus gecreëerd met betrekking tot het aanbod van verblijfplaatsen en wordt de gunstige staat van instandhouding van de soorten gegarandeerd.

Het aantal voorzieningen per gebouw wordt bepaald door het minimaal aantal verblijven dat nodig is voor de soort om zich op duurzame wijze te kunnen vestigen. De standaard mitigatieopgave voor gebouwen staat in Tabel 4-3. Binnen de opgave is onderscheidt gemaakt tussen grondgebonden woningen, appartementen (drie tot zes woonlagen) en flats/woontorens.

Tabel 4-3. Overzicht van de standaard mitigatieopgaven voor gebouwen zoals opgenomen in het besluit wijziging verleende ontheffing Wet natuurbescherming – soortbescherming.³⁰

BIJLAGE 1 TABEL MITIGATIE OPGAVEN (WIJZIGING VAN TABELLEN 19 EN 20 SMP)							
GENERIEK – MAATREGELEN DIE GELDEN BIJ REGULIERE WONING- EN GEBOUWAANPASSINGEN							
soort	type verblijf	taakstelling woningen/gebouwen lager 3 m	taakstelling afzonderlijke grondgebonden woningen (t/m 2 woningen)	taakstelling rijtes- of geschakelde woningen (vanaf 3 woningen)	taakstelling gestapeld gebouw/flat tot 3-5 woonlagen	taakstelling gestapeld gebouw/flat v.a. 5 woonlagen	taakstelling overige panden
							(richtlijn)
gierzwaluw	nestplek	nvt	1 per woning	1 per woning	0,3 per woning	0,3 per gebouw (woningen tot 5 verd)	1 per 100 m2 bvo mits > 3 m hoogte anders nvt
huismus	nestplek	1 per woning	1 per woning	1 per woning	0,3 per woning	0,3 per woning (woningen tot 5 verd)	1 per 100 m2 bvo
vleermuizen	kl zomer/najaar tot 10 dieren (evt combi met kraamverblijf)	1 per woning	1 per woning	1 per woning	0,5 per woning	0,25 per woning	1 Per 100 m2 bvo
	gr zomer/najaar tot 25 dieren	nvt	nvt	0,1 per woning, wiskundig afronden, minimaal 1	1 per gebouw	2 per gebouw	0,1 Per 100 m2 bvo > 3m
	massawinterverblijf	nvt	nvt	nvt	2 per gebouw (evt in combi)	4 per gebouw (evt in combi)	ter beoordeling
	kraamverblijf (evt combi met gr zomerverblijf)	nvt	nvt	0,1 per woning, afronden naar boven, minimaal 1	2 per gebouw (evt in combi)	4 per gebouw (evt in combi)	0,1 Per 100 m2 bvo > 3m
NB indien onderste rij(en) dakpannen of boeiboorden toegankelijk worden gemaakt geldt uitgangspunt: 1 nestplek per meter							

Voor het natuurinclusieve ontwerp dienen enkele aspecten meegenomen te worden, namelijk:

- De keuze van standaardmaatregelen uit de Mitigatiecatalogus
In bijlage H van het SMP is een mitigatiecatalogus opgenomen die voor de realisatie van natuurinclusieve verblijfplaatsen gebruikt dient te worden. Deze mitigatiecatalogus is een verzameling van natuurinclusieve maatregelen die gehanteerd dienen te worden bij het voornemen. Een uitgangspunt hierbij is dat alleen gewerkt wordt met bewezen effectieve maatregelen. Dit zijn maatregelen waarvan bewezen is dat ze daadwerkelijk werken. Deze catalogus is een levend document dat jaarlijks wordt geëvalueerd en bijgewerkt.
- De ruimtelijke verdeling van de mitigatiemaatregelen binnen het plangebied

De deskundig ecooloog dient de locaties van de mitigatiemaatregelen te bepalen zodat de kans dat deze verblijfplaatsen in gebruik worden genomen zo groot mogelijk is. Hierbij zijn per soort ook voorkeuren voor bepaalde woningtypen:

- Bij kleine verblijfplaatsen van vleermuizen is een voorkeur voor kopgevels van grondgebonden woningen
- Bij grote verblijfplaatsen of kraamverblijfplaatsen van vleermuizen is een voorkeur voor appartementen en flats en eventueel kopgevels van grondgebonden woningen.
- Bij massawinterverblijfplaatsen van vleermuizen gaat de voorkeur uit naar flats.
- Bij verblijfplaatsen van huismus dient een pannendak aanwezig te zijn dat toegankelijk is voor de soort.
- Bij gierzwaluw is een voorkeur voor appartementen of flats. Indien dit niet mogelijk is dan grondgebonden woningen met een kopgevel en/of overstek.
- Tijdelijke mitigatie bij aanvang SMP
Indien gebrek is aan alternatieve verblijfplaatsen dienen tijdelijke mitigatie geplaatst te worden bij aanvang van het SMP. Het is mogelijk om duurzame maatregelen te nemen die ook meetellen in het kader van de voorgeschreven mitigatietaak.
- Registratie en management van natuurboekhouding
De keuzes die worden gemaakt dienen te worden vastgelegd in de natuurboekhouding. Hierbij is het van belang dat er een overzicht is van de verdwenen en nieuwe verblijfplaatsen in een gebied. Deze natuurboekhouding dient regelmatig bijgewerkt te worden door de deskundig ecooloog. In bijlage I van het SMP is beschreven welke informatie opgenomen moet worden in de natuurboekhouding.

Stap 3c: Maatwerk mitigatie inclusief goedkeuring BG

Als in een gebouw een bijzondere verblijfsfunctie en/of bijzondere soort aanwezig is dan geldt er boven op de generieke mitigatie een extra mitigatieopgave. In Tabel 4-4 is de taakstelling omschreven. Binnen de opgave is onderscheid gemaakt tussen grondgebonden woningen, appartementen (3 tot 6 woonlagen) en flats/woontorens.

Bij de aanwezigheid van een bijzondere functie is het natuurinclusieve ontwerp maatwerk. De voorkeur gaat uit naar het behouden van de bijzondere functie omdat deze functies van groot belang zijn voor de staat van instandhouding van de soort. De ecooloog bepaalt aan de hand van de plannen of dit met beperkte ontwerpaanpassingen mogelijk is. Indien dit niet mogelijk is wordt door de ecooloog in samenspraak met de ontwerper en aannemer op dezelfde plek een vergelijkbare voorziening gerealiseerd. Hierbij is het van belang dat de verblijfplaats direct beschikbaar is als de functie die verloren is gegaan. De ecooloog dient het ontwerp en plan van aanpak schriftelijk vast te leggen en ter goedkeuring voor te leggen aan bevoegd gezag. Het plan dient ook geregistreerd te worden in de natuurboekhouding.

Projectgerelateerd

Tabel 4-4. Overzicht van de mitigatieopgaven voor gebouwen met bijzondere verblijfsfuncties en/of bijzondere soorten zoals opgenomen in het besluit wijziging verleende ontheffing Wet natuurbescherming – soortbescherming.³⁰

MAATWERK = EXTRA MAATREGELEN TOV TABEL REGULIER SPECIFIEK GELDEND VOOR DE SOORT WAARVOOR MAATWERKMAATREGELEN NODIG ZIJN (BIJ AANTASTING VERBLIJFPLEKKEN)							
soort	type verblijf	taakstelling woningen/gebouwen lager 3 m	taakstelling afzonderlijke grondgebonden woningen (t/m 2 woningen)	taakstelling rijtes- of geschakelde woningen (vanaf 3 woningen)	taakstelling gestapeld gebouw/flat tot 3-5 woonlagen	taakstelling gestapeld gebouw/flat v.a. 5 woonlagen	taakstelling overige panden
							(richtlijn)
gierzwaluw (indien van toepassing)	kolonie	nvt	2 per woning (extra)	2 per woning (extra)	0,1 per woning (extra)	0,1 per woning extra (tot 5e verdieping)	1 per 100 m ² bvo, (extra) mits > 3 m hoogte anders nvt
huismus (indien van toepassing)	kolonie	2 per woning (extra)	2 per woning (extra)	2 per woning (extra)	0,1 per woning (extra)	0,1 per woning extra (tot 5e verdieping)	1 per 100 m ² bvo, (extra) tot 6 m hoogte
vleermuizen (indien van toepassing)	massawinterverblijf	nvt	nvt	nvt	1 per gebouw (extra)	2 per gebouw (extra)	ter beoordeling
vleermuizen (indien van toepassing)	kraamverblijf	nvt	1 per woning	0,2 per woning, afronden naar boven	1 per gebouw (extra)	2 per gebouw (extra)	0,1 Per 100 m ² bvo, (extra)

Stap 4: Maatregelen omgeving

Voor gebouwbewonende soorten zijn niet alleen de gebouwen met de verblijfplaatsen van belang maar ook de directe omgeving. De soorten hebben namelijk een voorkeur voor gebieden met een groen karakter. Een voornemen dat invloed heeft op openbaar en gemeenschappelijk groen dienen ter toetsing voorgelegd te worden aan de ecologen van de gemeente Apeldoorn. De bevindingen van deze toetsing worden gerapporteerd in het jaarverslag SMP en ter informatie gedeeld met bevoegd gezag. Het groen dat verloren gaat dient binnen hetzelfde gebied gemitigeerd te worden. Op welke manier het leefgebied behouden dient te worden is opgesplitst in twee soorten/soortgroepen, namelijk huismus en vleermuizen.

Huisumus (stap 4a)

Geschikt leefgebied voor de huismus bestaat uit een combinatie van broedlocaties (verblijfplaatsen), voedselaanbod (granen, bessen, insecten, etc.) en dekking in de vorm van dichte struiken. Om een goede toetsing van het voornemen te kunnen doen dient de initiatiefnemer aan te geven hoe deze de aanwezige essentiële elementen behoudt of mitigeert. Hierbij wordt een actieradius van 200 meter aangehouden. Het gaat om de volgende elementen:

- Dichte struiken die gebruikt kunnen worden als veilige vluchtplek tegen roofdieren en als zanglocatie;
- Open zandige plekken die gebruikt kunnen worden als stofbad tegen ongedierte;
- Ruigten en/of bloemrijk grasland dat als foerageergebied gebruikt kan worden.

Vleermuizen (stap 4b)

Het leefgebied van vleermuizen bestaat uit verschillende onderdelen waar gebouwen voor verblijfplaatsen een onderdeel van zijn. Daarnaast dient het leefgebied van vleermuizen te bestaan windluwe plaatsen als tuinen en bosranden die gebruikt kunnen worden als foerageergebied. Om van de verblijfplaatsen naar het foerageergebied te komen worden vliegroutes gebruikt die bestaan uit lijnvormige elementen zoals bomenrijen en watergangen. Deze lijnvormige elementen kunnen ook dienen als migratieroute van soorten die buiten Nederland overwinteren. Indien deze elementen voor het voornemen niet behouden kunnen worden dient er gemitigeerd te worden. Het gaat om de volgende typen maatregelen:

Projectgerelateerd

- Versterken van samenhang bijvoorbeeld door de aanplant van bomenlanen, hagen en waterkanten. Hierdoor worden vliegroutes en foerageergebieden versterkt.
- Versterken kwaliteit netwerk door bijvoorbeeld het plaatsen van vleermuisvriendelijke verlichting en het uitvoeren van ecologisch beheer. Hierdoor wordt het foerageergebied versterkt.
- Vergroten omvang en/of kwaliteit van stapstenen en natuurkernen door gerichte inrichting van het gebied en ecologisch beheer.

5 Conclusies

Voor de bureaustudie zijn de quickscans uit 2019⁴ en 2021⁵ en het nader onderzoek uit 2021² doorgenomen. Daarnaast is de NDFF geraadpleegd. Tot slot is het soortmanagementplan (SMP) van de gemeente Apeldoorn doorgenomen. Op basis hiervan kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- In het plangebied ontbreekt het nog steeds aan geschikte groeilocaties voor onder de Ow beschermde vaatplanten.
- In de wateren in het plangebied is uitgesloten dat onder de Ow beschermde vissen voorkomen. Er komen wel algemene vissen waarvoor de zorgplicht geldt. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dienen maatregelen genomen te worden om negatieve effecten op de soorten te beperken. Deze maatregelen dienen te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.
- Voor de huismus en gierzwaluw geldt dat nestlocaties in 2021 zijn uitgesloten maar deze onderzoeken zijn verouderd. Deze soorten zijn opgenomen in het SMP. Indien volgens het SMP gewerkt wordt dan is het opnieuw uitvoeren van onderzoek en het aanvragen van een omgevingsvergunning niet nodig.
- Voorkomen van nestbomen en functioneel leefgebied steenuil is destijds uitgesloten maar onderzoek is niet meer actueel. Uitvoeren nader onderzoek naar het voorkomen hiervan is noodzakelijk.
- Het voorkomen van kerkuil is destijds uitgesloten waarna de nestkast binnen het plangebied gesloten is. Actuele gegevens laten zien dat de kerkuil nog voorkomt in één van de schuren van gebouw 112. Uitvoeren nader onderzoek naar de functie van het plangebied voor de kerkuil is noodzakelijk.
- Binnen het plangebied kunnen nesten van verschillende broedvogels voorkomen. Het gaat hierbij om zowel algemene soorten als soorten met een jaarrond beschermd nest. Destijds zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen in het plangebied. Deze gegevens zijn niet meer actueel. Het plangebied dient opnieuw éénmalig gecontroleerd te worden op het voorkomen van (jaarrond beschermde) nesten.
- Het vleermuisonderzoek in 2021 heeft in verschillende gebouwen zomer- en paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis vastgesteld. In twee gebouwen zijn zomerverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis aangetroffen. In gebouw 107 is een winterverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aangetroffen. Het voorkomen van verblijfplaatsen van laatvlieger en gewone grootoorvleermuis zijn niet vastgesteld. Het onderzoek is gedurende de uitvoering niet meer actueel. Deze soorten zijn opgenomen in het SMP. Indien volgens het SMP gewerkt wordt dan is het opnieuw uitvoeren van onderzoek en het aanvragen van een omgevingsvergunning niet nodig.
- Het voorkomen van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen is in 2021 uitgesloten. De gegevens zijn echter niet volledig. De aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen in de te kappen bomen dient aan de hand van een éénmalig veldbezoek gecontroleerd te worden.
- Uit het vleermuisonderzoek zijn vliegroutes en foerageergebied vastgesteld. De gegevens zijn tijdens de uitvoering van de werkzaamheden niet meer actueel. Overtreding van de Ow kan voorkomen worden door het nemen van maatregelen. Deze dienen vast te worden gelegd in een ecologisch werkprotocol.
- Verblijfplaatsen en foerageergebied van kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) is in het plangebied niet uitgesloten. De gegevens worden door de provincie Gelderland nog als actueel gezien. Omdat het voornemen kan leiden tot tijdelijke beschadiging en/of vernietiging van verblijfplaatsen is het aanvragen van een omgevingsvergunning noodzakelijk.
- Onderzoek in 2021 heeft vastgesteld dat de steenmarter passerend in het plangebied voorkomt maar geen verblijfplaatsen heeft in de bebouwing. Het onderzoek is gedurende de uitvoering niet meer actueel. Deze soort zijn opgenomen in het SMP. Indien volgens het SMP gewerkt wordt dan

is het opnieuw uitvoeren van onderzoek en het aanvragen van een omgevingsvergunning niet nodig.

- De eekhoorn kan verblijfplaatsen hebben in de te kappen bomen. Gegevens zijn niet meer actueel en aanwezigheid van nesten van eekhoorn dient aan de hand van een éénmalig veldbezoek nader in beeld gebracht te worden.
- Boomarter en das kunnen tevens voorkomen binnen het plangebied, maar zijn benoemd in de quickscan van 2021. Aanwezigheid van sporen en leefgebied dient aan de hand van een éénmalig veldbezoek nader in beeld gebracht te worden.
- Het voorkomen van algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren (muizen, konijn, haas) en algemeen voorkomende amfibieën (gewone pad, bruine kikker, bastaardkikker) is niet uitgesloten. Deze soorten zijn door de Provincie Gelderland vrijgesteld van vergunningsplicht voor wat betreft het vernietigen van vaste rust- en voortplantingsplaatsen. Wel dienen maatregelen genomen te worden om negatieve effecten, zoals het doden van individuen, op deze soorten te voorkomen of te beperken. Deze dienen te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.
- De poelkikker is tijdens het onderzoek in 2021 uitgesloten. Deze gegevens zijn niet meer actueel en er zijn waarnemingen van de soort in de omgeving. Het uitvoeren van nader onderzoek naar deze soort is noodzakelijk.
- De kamsalamander is tijdens het onderzoek in 2021 uitgesloten. Deze gegevens zijn niet meer actueel maar soort wordt vanwege ontbreken van geschikt biotoop nog steeds uitgesloten.
- De hazelworm kan voorkomen binnen het plangebied, deze soort is niet benoemd in de quickscan van 2021. Aanwezigheid van sporen en leefgebied dient nader in beeld gebracht te worden. Uitvoeren nader onderzoek naar de functie van het plangebied voor de hazelworm is noodzakelijk.
- De gevleete witsnuitlibel is tijdens het onderzoek in 2021 uitgesloten. Deze gegevens zijn niet meer actueel maar soort wordt vanwege ontbreken van geschikt biotoop nog steeds uitgesloten.
- Sleedoornpage, teunisbloempijlstaart, grote vos kunnen voorkomen binnen het plangebied, maar zijn benoemd in de quickscan van 2021. Aanwezigheid van waardplanten dient aan de hand van een éénmalig veldbezoek nader in beeld gebracht te worden.

Bijlage 1: Juridisch- en Beleidskader

Inleiding Omgevingswet

In de Omgevingswet (hierna: Ow) zijn alle wetten met betrekking tot de fysieke leefomgeving opgenomen. In het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) hoofdstuk 11 is de bescherming van Natuur in Nederland opgenomen. Deze wet bevat onder andere regels voor de bescherming van natuurgebieden, in het wild levende dier- en plantensoorten en houtopstanden in Nederland. Het uitgangspunt van de wet is de natuur te beschermen, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van biologische diversiteit zonder de lasten te verhogen.

Beschermde soorten (Ow Bal § 11.2)

De Bal van de Ow kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming nodig hebben. Voor alle in het wild levende planten en dieren (dus ook voor soorten die niet zijn opgenomen in de Wnb) geldt de specifieke zorgplicht conform Ow Bal artikel 11.27. Deze plicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk worden voorkomen, en dat bij de inrichting aandacht wordt besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als vergunning of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is.

Beschermingsregimes

Het gaat om de volgende beschermingsregimes:

- *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (Ow Bal § 11.2.2)*
Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn).
- *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (Ow Bal § 11.2.3)*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, Bijlage I of II bij het Verdrag van Bern en Bijlage II bij het Verdrag van Bonn.
- *Beschermingsregime andere soorten (Ow Bal § 11.2.4)*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IX onder A en B van de Bal Ow. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten van nature voorkomend in Nederland.

Verbodsbepalingen

Elk van de beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of vergunning van deze verboden. De verbodsbepalingen in de paragrafen 11.2.2 en 11.2.3 zijn een-op-een overgenomen uit de genoemde richtlijnen (zie Tabel 1) en verdragen en zijn uitsluitend van toepassing op de in deze richtlijnen en verdragen genoemde soorten. De bepalingen in paragraaf 11.2.4 zien toe op de 'nationale' andere soorten die zijn genoemd in de bijlage IX onder A en B bij de Bal Ow. Hiervoor geldt een kleiner aantal verbodsbepalingen.

Bij de toetsing aan het soortbeschermingsdeel van de Bal Ow wordt bepaald of beschermde plant- en diersoorten kunnen voorkomen in het onderzoeksgebied en of de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt als gevolg van het project, waardoor de gunstige staat van instandhouding in gevaar komt.

Projectgerelateerd

Tabel 5-1. Verbodsbepalingen Besluit activiteit leefgebieden Omgevingswet.

Verbodsbepalingen Vogelrichtlijn Ow Bal art.11.37	Verbodsbepalingen Habitatrichtlijn Ow Bal art.11.46	Verbodsbepalingen Andere soorten Ow Bal art. 11.54
Art. 11.37 1a. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.	Art 11.46 1a Het is verboden in het wild levende dieren HR IV soorten (Verdrag Bern en Bonn) in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 11.54 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art. 11.37 1b Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in lid 1a te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 11.46 1b Het is verboden dieren als bedoeld in lid 1a opzettelijk te verstoren.	Art. 11.54 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art. 11.37 1c Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in lid 1a te rapen en deze onder zich te hebben.	Art. 11.46 1c Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in lid 1a in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	
Art. 11.37 1d Het is verboden vogels als bedoeld in lid 1a opzettelijk te storen.	Art 11.46 1d Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in lid 1a te beschadigen of te vernielen.	Art. 11.54 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
Art. 11.37 3 Het verbod geldt niet als de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art. 11.46 1e. Het is verboden planten HR (en Verdrag van Bern) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	

Vergunnings- en vrijstellingsmogelijkheden

In beginsel moet met voorzorgsmaatregelen ervoor worden gezorgd dat de functionaliteit van het leefgebied niet wordt aangetast en soorten niet worden verwond of gedood. Lukt dat niet en worden dus verbodsbepalingen overtreden, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden en is een vergunning nodig. Het beschermingsregime van de soort bepaalt de mogelijkheid tot het verkrijgen van een vergunning.

Artikelen 7.197k, 7.197o en 7.197r van de Omgevingsregeling (hierna: Or) van de Omgevingswet bevatten de vergunnings- en vrijstellingsmogelijkheden van de genoemde verboden per beschermingsregime. Voor soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vrijstelling worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of dwingende reden van groot openbaar belang). Onder de Omgevingswet geldt voor deze soorten een vergunningsplicht, behalve als het bevoegd gezag door middel van een zogenoemde vrijstelling anders besluit.

Voor de 'andere soorten' van artikel 11.54 van de Bal kunnen provincies en het ministerie van LNV een algemene vrijstelling van de vergunningsplicht vaststellen middels een verordening. De provincie is het bevoegd gezag voor het al dan niet verlenen van vergunningen en vergunningen in het kader van de Ow. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het rijk in de vorm van de minister van LNV bevoegd gezag. Het bevoegd gezag voor dit project is provincie Gelderland. Voor sommige soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen op basis van Provinciale Staten vastgestelde provinciale verordeningen. De vrijgestelde soorten in Gelderland zijn in Tabel 2 weergegeven. De specifieke zorgplicht (artikel 11.27) blijft wel te allen tijde van toepassing.

Tabel 5-2. Soorten met een algemene vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen op basis van door PS vastgestelde provinciale verordeningen in provincie Gelderland.

Grondgebonden zoogdieren			Amfibieën en reptielen
Aardmuis	Haas	Tweekleurige bosspitsmuis	Bruine kikker
Bosmuis	Huisspitsmuis	Veldmuis	Bastaardkikker (middelste groene kikker)
Dwergmuis	Konijn	Vos	Gewone pad
Dwergspitsmuis	Ondergrondse woelmuis	Woelrat	Kleine watersalamander
Egel	Ree	Wild zwijn	Meerkikker
Gewone bosspitsmuis	Rosse woelmuis		

Voorzorgs- en mitigerende maatregelen

Indien door voorzorgsmaatregelen de negatieve effecten volledig kunnen worden opgeheven, waardoor overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden, is het aanvragen van een vergunning niet nodig. Het gaat erom dat de voorzorgsmaatregel zorgt dat de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de aanwezige beschermde soort blijft behouden en de betreffende soort niet gedood, verwond of verstoord wordt.

De voorzorgsmaatregelen worden als randvoorwaarde meegegeven aan de aannemer. Indien dit niet wenselijk of mogelijk is, dan dienen mitigerende maatregelen genomen te worden om de optredende effecten te verzachten. Omdat sprake is van het overtreden van één of meerdere verbodsbepalingen, moet een vergunning worden aangevraagd. In specifieke gevallen geldt een vrijstelling van vergunningsplicht als ruimtelijke ontwikkelingen uitgevoerd worden volgens een goedgekeurde gedragscode.

In de Ow is voor veel verbodsbepalingen de term opzettelijk van toepassing. Niet-opzettelijke handelingen waarbij verbodsbepalingen overtreden worden zijn niet verboden. Daarbij is van belang dat het Europese Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: “Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant”.

Wezenlijke invloed

Met de term ‘wezenlijke invloed’ wordt bedoeld op een wezenlijk negatieve invloed op een soort of populatie. Om te bepalen of sprake is van een wezenlijk (negatieve) invloed dienen de effecten van de activiteiten of werkzaamheden op de populatie te worden onderzocht. Of hiervan sprake is hangt af van de lokale, regionale, landelijke en Europese stand van de soort. Op welk van deze niveaus de effecten op een soort moeten worden onderzocht, hangt af van de soort. Er is geen sprake van een wezenlijke invloed wanneer de populatie de mogelijke negatieve effecten van de activiteiten of werkzaamheden zelf op een zodanige wijze (bijvoorbeeld doordat voldoende uitwijkmogelijkheden zijn naar een volwaardig leefgebied elders) teniet kan doen dat er geen invloed is op de huidige staat van instandhouding van de soort. In alle gevallen geldt proportionaliteit. Effecten op een zeer zeldzame soort zullen op een lager niveau moeten worden gezien dan een zeer algemene soort. Bij soorten die zich niet over grote afstanden kunnen verplaatsen, zoals amfibieën, reptielen, planten en veel soorten insecten, is eerder sprake van een wezenlijk negatieve invloed dan bij soorten die zich over grotere afstanden kunnen verplaatsen. Verder is van belang of het effect van tijdelijke of permanente aard is. Van tijdelijke effecten kan een populatie van een soort zich over het algemeen gemakkelijker herstellen dan wanneer het om een aanhoudend negatief effect gaat.